

CULTURA CREȘTINĂ

REVISTĂ LUNARĂ.

S U M A R :

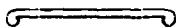
- DR. IOAN COLTOR . . . . . Preoții.
 Dr. CORIOLAN SUCIU . . . . . Bărnuțiu, candidat de episcop.
 ICN. . . . . ~~Semn~~ Semnul sfintei cruci în ritul român.
 Dr. I. COLTOR. . . . . Istoria unui Suflet.
 ARITON M. POPA . . . . . Adorarea sf. Euharistii.
 IOAN CRIȘAN . . . . . Din Meditațiile asupra Evangheliei.
 Dr. NICOLAE BRÎNZEU . . . . . Minoritățile religioase în Transilvania.

INSEMĂRI: Oficiile publice de plasare. — Asociațiunea patronală în România. — Băncile populare din România. — Asigurarea contra accidentelor de muncă. — O statistică asupra avorturilor din Moscva. — Meșianism Bolșevic.

MISCELLANEA: Al X-lea congres al »Uniunii internaționale pentru Liga Națiunilor«. — Izbăvirea Europei. — Un cuvânt al lui Foerster. — Suedia și regimul beuturilor alcoolice. — Minoritățile la Geneva. — Criminali streini în S. U. A. — Reforma agrară în Jugoslavia. — Moravuri orientale: târgurile de copii. — Bahaismul, o religie universală.

CĂRȚI, REVISTE, ZIARE.

CRONICĂ.

B L A J

Tipografia Seminarului teologic.

Cultura Creștină

revistă lunară.

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . . 160 lei.
Pe șase luni . . . 80 lei.
Pentru America . . 3 dolari

Redacția și Administrația
B L A J.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Director și redactor responsabil: Dr. Ioan Coltor.

Colaboratori: Ioan Agârbiceanu, Dr. Ioan Bălan, Dr. Victor Bîrlea, Dr. George Bob, Ioan Boroș, Dr. Nicolae Brînzeu, Dr. Alexandru Ciplea, Ioan Crișan, Dr. Elie Dăianu, Dr. Ioan Ferenc, Ovidiu Hulea, Dr. Anton Gabor, Dr. Ioan Georgescu, Alexandru Lupeanu, Dr. Nicolae Lupu, Dr. Victor Macaveiu, Dr. Tit Malaiu, Dr. Dumitru Manu, Dr. Ioan Marianescu, Dr. Gheorghe Miculaș, Dumitru Neda, Episcop Dr. Alexandru Nicolescu, Dr. Zenovie Păclișanu, Dr. Grigorie Pop, Dr. Augustin Popa, Septimiu Popa, Dr. Iacob Radu, Ștefan Roșianu, Dr. Ioan Sâmpăleanu, Dr. Coriolan Suciu, Dr. Augustin Tatar, Dr. Aloisiu Tăutu.

CULTURA CREȘTINĂ

revistă lunară

Redacția și Admini-
strația:
B. L. A.]

Abonamentul:
Pe an . . . . 160 lei.
Pe șase luni. 80 lei.

Director:
Dr. IOAN COLTOR.

Preoții.

În vara aceasta a doua oră s'au adunat sutele de preoți la Blaj la sfinte *exerciții spirituale*. Cași anul trecut prepozitul capitular dela Gherla P. S. Dr. Octavian Domide, le-a condus cu pricepere și cu multă dragoste. Mângăiați, preoții mitropolitului Vasile, binecuvântau în suflet și cu vorba, acest pios gând al I. P. S. Sale, de a-i strânge, din când în când, în jurul așezămintelor Blajului, la altarul catedralei, în care au primit hirotonirea, să se primenească sufletește, să se curețe de păcate și să soarbă un nou avânt, o nouă incurajare, pentru sbuciumata lor viață.

Au venit cei chemați până la unul și s'au depărtat, cutremurându-se de bunătate și de mângăiere, — toți până la unul. În ochii lor umeziți de fiorul apropiării de Domnul se citia focul tineretelor neprihănite, proaspet, ca acum sunt douăzeci, treizeci ori cincizeci de ani, când părăsira, pentru turma lui Hristos, bucuriile spirituale ale seminarului.

Toate amintirile li-se îmbulziau în minte, amintiri din copilăria sufletească, din anii începuturilor în via Domnului, amintiri de iluzii pierdute, de lupte în cari au învins, în cari au căzut, amintiri de multă obidă, de multă jale pentru sămânța căzută din mâna lor pe peatră, între spini, pe cale, toate amintirile torturatei vieți de preot român unit dela sate își adunau drojdiile ori spuma albă în orele de meditație

profundă a eternelor adevăruri evanghelice, în orele de adâncire în spintecatele răni, în cele cinci răni ale Invățătorului.

Cuvintele cari le-au spus ei de atâtea ori altora li-se predicau lor și li se păreau nouă, îngemănate cu viața, cu activitatea, cu lăncezeala, cu entuziasmul, cu pustiul din inimile lor. Comparațiunile instinctive între adevărul predicat acasă, ascultat aici, între paginile elocvente din pilduirea lui Isus în umilință, în blândeță, în iertare, în râvnă și între propria conduită, aduceau cute adânci printre sbârciturile frunții și un tremur ușor pe buzele strânse și nu de puține ori, în tăcerea singurătății, scăpa, ca dintr'un piept sfâșiat, câte-un necontrolat suspin de durere, de regret, de întoarcere.

Era examenul de conștiință al apostolilor, examenul din Vinerea mare.

Caci oare nu e și astăzi răstignit pe cruce Fiul lui Dumnezeu? Oare nu-i batjocurit și astăzi de poporul neînțelegător pentru care murise între tâlhari? Șiroaiele de sânge dumnezeesc, nu curg și acum din vinele deschise de piroane ruginite? Nu-l sbiciuesc peste obraz toate spurcăciunile brutelor, cari se numesc oameni? Căsătoriile ușor desfăcute, familia zdrobită, copiii răzvrățiți, bărbații blasfemi, învățații necredincioși, cârmuitorii nedrepti și lacomi, tinerii senzuali, femeile fără rușine, orfanii părăsiți, văduvele lipsite de ajutor, altarele uitate, iar apostolii lui Dumnezeu fără virtute și fără curaj! Este un caz izolat necredința cu toate alaiurile ei de patimi nepotolite? Este o arătare mai mult ghicită, ori doar' și-a imprimat stigmatul nelegiuit peste mulțime multă de creștini, multă foarte?

Iar vina a cui este?

Preoții s'au adunat la Blaj în reculegere dumnezească și au aflat — răspunsul. Acasă îl vor talmăci în fapte, știind că încreștinarea deplină a României și fericirea ei, dela ei va veni.

Dr. IOAN COLTOR.

Bărnufiu, candidat de episcop.

În 29 Iunie 1863 muria *Ioan Alexi*, cel dintâi episcop a diecezei de Gherla, înființată prin bula „*Ecclesiam Christi*“ de dto 26 Noemvrie 1853, a papei Piu IX.

Precum era și firesc, alegerea noului episcop avea să țină în agitație întreagă opinia publică românească, și mai ales a Românilor din de curând creată dieceză a Gherlei.

Din *corespondența lui Bărnufiu cu nepotul său Ioan Maniu* — (tatăl dlui Iuliu Maniu) —, păstrată la *Biblioteca centrală din Blaj*, aflăm informații prețioase asupra frământărilor cari au stăpânit mai ales pătura intelectuală din nordul Ardealului, în ce privește persoana, care ar fi avut să complinească văduvitul scaun episcopesc dela Gherla.

Ioan Maniu din Bădăcin, începând din ultimile clase de liceu, când devenise orfan și de mamă (pe tatăl său nici nu apucase să-l cunoască), a fost susținut la liceu, teologie și în urmă la Universitatea din Pesta și Viena, până ce și-a luat cenzura de avocat, de către unchiul său Simion Bărnufiu, ajuns (dela 1854) profesor universitar la Iași.

Nepotul, care aproape lunar primea banii cari i-se trimiteau din capitala Moldovei, sta într'o continuă și intimă corespondență cu unchiul său.

În 1863 pe când s'a produs amintita sedisvacanță a scaunului episcopesc dela Gherla, *Ioan Maniu* terminase deja drepturile, primise „diregătorie publică“ în Șimleu, și și-a fost propus să fie „un apărător a Românilor în acest comitat, nu numai ca avocat, ci și ca om politic“¹⁾.

Era deci un om isprăvit, bărbat cu frumoase cunoștințe, cu multă dragoste și interes pentru binele poporului și chestiunile mari ale neamului său. Iar alegerea unui episcop, illo tempore, era o chestiune vitală pentru poporul românesc. Episcopul era să fie nu numai co ducătorul sufletesc a turmei

---

¹⁾ Scrisoarea de dto Șimleu 3 Aug. 1863 a lui Ioan Maniu către S. Bărnufiu la Iași.

încredințate păstoririi lui, ci era totodată un conducător politic, un luptător în parlamentul țării pentru drepturile neamului său.

Nu era deci indiferent, că cine va ajunge în acea funcție înaltă, împreună cu o atât de mare responsabilitate.

Această problemă l-a frământat și pe tinărul și însuflitul avocat Ioan Maniu, și preocupările sale în această direcțiune se reoglinesc în câteva din scrisorile trimise unchiului său la Iași.

Bărnuțiu în Septemvrie 1863, la stăruințele repetate ale nepotului său și ale rudeniilor cari îl știau suferind și cari de 8 ani, de când plecase la Iași, nu-l mai văzuseră, s'a reîntors la casa părințească și apoi prin Cluj, „Belgrad”¹⁾ și alte centre a luat contact cu cei mai de seamă bărbați ai Românilor. Cu acest prilej se va fi interesat pe lângă situația politică a Românilor din Ardeal și despre complinirea scaunului episcopesc a Gherlei. — Ce păcat că lipsesc unele scrisori ale lui, despre cari face amintire nepotul său căci din acele s'ar putea culege informații privitoare la punctul de vedere a lui Bărnuțiu.

Cunoaștem însă părerile nepotului său în această chestiune.

În 18 Noemvrie 1863 acesta scrie din Șimleu ca răspuns la o scrisoare a lui Bărnuțiu din 20 Oct. acelaș an, între altele: „...Mult St. Unchiule! Vocea DVoastre a făcut pe D. Siulutz (sic) fostul vicariu a Silvaniei de episcop a Făgărașului; Românilor li s'ar face un mare bine, când la episcopia asta vacantă (a Gherlei) ar veni un om cu cap și cu inimă de român; noi mulți acest om îl aflăm în D. COROIANU actualul vicariu al Silvaniei. Causa dreptului de alegere se debate acum la cancelaria dela Guvernul din Cluj (Clusiu); a mers foarte bine lucrul la Cancelarie. D. Metropolit (Șuluțiu) scrie la un amic al său, că are speranță de-a dobândi acest drept pentru care toți Românii din dieceza Gherlei au suplicat, căpătându-l acesta; deci dară știind că vocea DVoastre și acum e destul de tare, scrieți Metropolitului Siulutz precum și altor bărbați ca să mijlocească alegerea lui Coroianu, cel mai demn

¹⁾ În 18 Noem. 1863 I. Maniu scrie din Șimleu, lui Bărnuțiu: „...Mă rog să-mi scrieți cum ați umblat pe la Belgrad și cine dintre românii bravi v-au cercetat?”

preot a Românilor din monarchie. D. Coroian nici vrea să știe de a fire episcop, el s'a supărat când i-am propus acest lucru, însă eu mă aflu îndatorat precum și alți oameni cu minte ca să mișcăm toate petritele pentru venirea dânsului la Episcopie, pentru că la aceea concurg oameni de aceia care nici nu se pot amăsura cu Domnul Coroian. De va veni lucrul la alegere, știu că dînsul va fi ales pentru că are mare popularitate pre tot locul unde îl cunosc, iară de nu, nevrînd a face dînsul nici un pas pentru sine pre la locurile mai nalte, nu știu cum va fi eșitul; în toată întâmplarea vă rog scrieți Domnului Metropolit — care acum e în Viena la Reichsrath, cumcă să lucre cu toate puterile spre alegerea sau denumirea lui Corđianu, preotului celui mai modest a națiunii voastre". La sfârșitul scrisorii se adresează din nou către unchiul său zicând: „...spuneți-mi de veți putea face ceva pași pentru Domnul Coroianu, și și aceea, că la cari români ați scris în respectul acesta?”

Bărnuțiu a răspuns prin două scrisori, de ddo 27 și 30 Novemb. 1863. Scrisorile lui însă nu ni s'au păstrat, dar avem scrisoarea lui I. Maniu din Șimleu de ddo 20 Decem. 1863, din care deducem părerea profesorului dela Iași. Se spune anume în aceasta: „...*Relațiunea DVoastre cu D. Siulutiu și cu alții mari, nici de cât nu o am uitat, am cugetat însă, că în cauza națională unde nu e vorba de principii de stat, ci numai de un individ, care are cap și inimă de a fi părinte a unui cler, se poate scrie la unul ca acele, care demnitatea de astăzi numai singur DVoastre o datorește!* Aveți drept când ziceți, că prin scrisoarea către el sau alții, ați compromite numai pe D. Vicariu, io încă mi-am adus aminte de aceasta. Sum convins că nici unul în clerul nostru nu are atâtea însușiri bune spre a conduce clerul și a apăra drepturile Bisericeii și a națiunii ca D. Vicariu, pentru aceea am și firma speranță, că dînsul cu toate că nu-și sfarmă capul nici are voie de a fi ales, clerul va fi inspirat de îl va recunoaște pre dînsul de cel mai demn; cred vei ști că mulți aspirații sunt, dintre care io pre Dnul Macedon Pop¹⁾ îl țin mai demn ex-

¹⁾ *Macedon Pop* (1809--1873) preot celibat, fost profesor la Blaj (1834—1838), capelan, apoi administrator vicarial la Năsăud (1838—1857). În 1857 numit prepozit capitular la Gherla, în care calitate a și murit. În timpul sediovacanței a fost vicar capitular. A desvoltat și activitate literară. (Cf. Dr. I. Rațiu, *Dascălii noștri* pp. 73—74).

cepto D. Vicariu: io cunosc pre toți cei eligibili foarte bine, nu se pot măsura însă nice unul cu D. Vicariu, aceasta atât pentru talentele și învățătura sa cea frumoasă, cât și pentru principiile lui în toate cauzele noastre naționale“.

Stăruințele lui Maniu pentru viitorul său socru. se vede că nu aveau asentimentul deplin a lui Bărnuțiu, ori cel puțin nu în forma cum o contempla acesta.

De altfel nici candidatul nu-și prea „sfărma capul“ cu episcopia, deși vorba veche: qui episcopatum desiderat bonum opus desiderat.

Din parte-i vicariul Coroian nu făcea altceva de cât că prin nepot se închina de sănătate unchiului „și se roagă să nu uitați a-i împlini rugarea DSale în privința portretului DVoastre“¹⁾.

De odată însă atențiunea lui Ioan Maniu nu se mai concentrează, în ce privește candidatul la episcopia Gherlei — asupra vicariului Coroian, ci direct asupra unchiului său.

Ni s'a păstrat scrisoarea lui de dto Șimleu, 2 Ianuarie 1864, pe care, prezentând un interes deosebit, o dau în întregime.²⁾

Mult Stimat Unchiule!

„Imi scrie D. Dragomir³⁾ protopopol Lăpușului cumcă dânsii-s determinați a Vă chiema acasă din străinătate și a Vă alege episcop în dieceza Gherlei. Trimițindu-Vă salutare profundă prin mine, vă roagă ca să aveți bunătate a Vă dedechiara, că în cazul acela primi-veți dignitatea oferită? La această provocare a Dlui Dragomir, amic sincer a DVoastre, am să adaug, că nu numai ei, ci și Silvanenii noștri și cu ei dimpreună toți românii sunt gata unanimiter a Vă esclama de Epp. decumva ar ști că DVoastră acceptați acea dignitate. Când e vorba de DVoastră se umbresc numele tuturor și toți ar fi prompți a se retrage din candidațiune, când ar auzi sau înțelege că DVoastră ați primi pastoratul acesta.

¹⁾ În scrisoarea de dto Șimleu, 18 Noem. 1863. Iar în scrisoarea de dto Șimleu 20 Dec. 1863 scrie: »Vi se închină de sănătate D. Vicariu și se roagă foarte să nu(l) păcăliți cu netrimiteria portretului«.

²⁾ O dau cu ortografia curentă.

³⁾ Ioan Dragomir, fost profesor și coleg a lui Bărnuțiu la Blaj; adict al acestuia în procesul cu episcopul Lemeni.

„După aceste iertați-mă să-mi exprim și io a mea umilită părere, care se reduce la aceea, că ar fi de dorit pentru Români, ma (ba chiar) o necesitate ca să aibă în patria lor Transilvania un om în persoana Eppului, care nu e numai popă¹⁾ ci și bărbat de stat, bărbat care e în stare a guverna, nu o dieceză, ci o patrie întreagă. DVoastră știți bine cât de săracă e Transilvania de bărbați de stat, ar avea op (lipsă) sârmana de un fiu să o iubească și să o conducă la limanul fericirei; această circumstare (împrejurare) o cunosc românii prea bine și nici Vă mirați dară Unchiule că dâșzii voesc a Vă mai vedea în fruntea lor, archipăstorul lor, diplomatul lor și reprezentantele lor. Veți zice la aceasta, că indivizii români cari poartă astăzi de nas pre națiunea română, nu vreau să știe nimic de asta, și că poate Vă urâsc; la acestea observ, că ei amuțesc dinaintea vocii poporului, precum bine ați văzut în 1848.

„Mi-am ținut de o strinsă și prea plăcută datorință a Vi le însemna aceste, și pentru aceea sper, că nu veți lua în nume de rău nici decât. Mă rog umilit a Vă dechiara că primi-veți sau ba ca să știu ce scrie Dlui Dragomir.

„Optându-Vă sănătate și viață senină, pre lângă sârutare de mâni rămâiu

Al M. St. DVoastr

nepot obediente

Ioan (loane) m. p.

Că ce va fi răspuns Bărnuțiu la această ofertă, nu știm. Probabil starea miserabilă a sănătății²⁾ nu-i îngăduia să-și facă iluzii prea mari. Și de altfel, în urma procesului lemnian el fusese șters, dimpreună cu alți colegi profesori, din albul clerului (1845).

Istovit de munca cerebrală prea încordată, Bărnuțiu suferia cu nervii și avea insomnii. El nu mai putea să-și ție nici cel puțin cursurile la Universitate, ceea ce se vede și din faptul, că în 2/14 Februarie 1864, rectoratul Universității din Iași, cu iscălitura lui Titu Maiorescu îi aducea la cunoștință, următoarele:³⁾

¹⁾ Cuvântul e subtras în scrisoare.

²⁾ În ultima scrisoare pe care o avem dela I. Maniu de dto Șimleu, 29 Febr. 1864, acesta scria unchiului său: »...Nu mi-ați scris de aveți ceva folos de cura ce o faceți? Imi pare foarte rău că suferiți atâta!« li dorește însănătoșare, dar nu mai amintește nimic de candidarea la episcopie.

³⁾ No 42 a Cancelariei Rectoratului Universității din Iași. Sub nr. e menționat în paranteze: »trimiterea întârziată«.

„Domnule Profesor,

„La cererea ce ați făcut Consiliului Universității, de a se primi Dnii Latesiu și Busnea ca suplinitorii DVoastre, sum autorizat a Vă răspunde, că *Consiliul încuviințează întreprinderea prelegerilor până la deplina DVoastre însănătoșare*. Iar cât pentru suplinirea DVoastră, Consiliul își rezervă deciziunea pe mai târziu, luând de acum înainte asupra-și răspundabilitatea pentru *curmarea cursului DVoastre juridic*.

„Primiți, Domnule Profesor, încredințarea distinsei mele considerațiuni colegiale

Rectorul Universității

T. Maiorescu“ m. p.

Simțindu-și sfârșitul apropiat, S Bărnuțiu, ca un al doilea Gheorghe Lazăr, se reîntorcea spre casă. Nu mai avu însă nici cel puțin norocul de a-și revedea satul natal, ci pe drum în Valea Almașului, își dădu nobilul său suflet, în 28 Maiu 1864, în brațele nepotului său Ioan Maniu, care îl însoțea pe acest drum de katabasis¹⁾.

La *Bocșa-Română* își doarme somnul de veci acela, care dacă s'ar fi împărțășit din partea providinței de o sănătate mai robustă și de zile mai îndelungate, ar fi ajuns poate să devină după dorința nepotului său și dacă nu un archiepiscop, dar la tot cazul, un bărbat de stat, un diplomat și un reprezentat al Românilor din Ardeal.

Asociațiunea a avut norocoasa inspirație de-a cinsti din prilejul adunării sale generale dela Zălau, din acest an, și amintirea aceluia, care a fost: Simion Bărnuțiu. — Blajul, între zidurile căruia marele și svăpăiatul dascăl a trăit și muncit 20 de ani (1825—1845) îi zice: Odihnească în pace și aibă parte cu dreptii.

Dr CORIOLAN SUCIU
profesor.

¹⁾ Scaunul vacant de episcop al Gherlei, fu complinit abia la 5 Iulie 1865 prin Ioan Vancea, mitropolitul de mai târziu.

Semnul sfintei cruci în ritul român.

Sub acest titlu a publicat Păr. Dr. Nicolae Lupu un articol în nr. 1—3 al acestei reviste, în care citând din ritul latin, siro-caldaic, siro-maronit, armean și siro-bizantin, ajunge la concluzia, că noi ar trebui, să rostim cuvintele împreunate cu semnul sf. cruci așa: În numele Tatălui și al Fiului și al *sfântului Spirit*, Amin.

Argumentul, ce-l aduce în favorul propunerii sale e, că „în toate riturile la umărul drept vine pronunțat cuvântul „sfânt”. Această motivare însă nu-i sprijinește teza, deoarece ori vom zice „sfântului Spirit”, ori „Spiritului sfânt”, cuvântul „sfânt” tot la umărul drept vine rostit. — De nu cumva autorul face propunerea — ceea ce nu reiese limpede din numitul articol — ca noi să abandonăm semnul sfintei cruci întrebuițat până acum, după cum l-am adoptat din ritul siro-bizantin și să creiem unul de tot original, și anume: punând cele trei degete împreunate pe umărul drept, să zicem „sfântului”, iar pe umărul stâng: „Spirit”. — În acest caz s'ar combina ritul latin etc., — din care am lua potrivirea aceluiaș cuvânt pe acelaș umăr — cu ritul bizantin — din care am reținea semnul sf. cruci în direcția dela dreapta la stânga. — O astfel de inovație însă ar fi fără de rost, și totodată dăunătoare unității și purității ritului oriental, ba poate chiar o armă în mâna confrăților noștri de acelaș rit și de altă credință.

Rămânem dară pe lângă părerea că Autorul pomenitului articol propune ca ambele cuvinte să se rostească punând degetele pe umărul drept. În acest caz, după cum am zis, motivarea topice inverse „sfântului Spirit” nu are nici o bază, după ce cuvântul „sfânt” vine rostit punând degetele pe umărul drept, fie că zicem, „sfântului Spirit”, fie „Spiritului sfânt”.

Modul de argumentare întrebuițat în acel articol, înșirând adecă texte din diferitele versiuni, are rost numai când vrem să lămurim sensul unui text obscur. În cazul nostru însă nu e vorba de înțelesul textului, care e limpede, ci de

exprimarea cea mai corectă, după cum pretinde spiritul limbei noastre. Deaceea nu avem dară să ne orientăm după siri, copti, caldei, maroniți, armeni etc., ci avem să ne întrebăm simplu: cum e mai românește? — În ce privește poziția ce o ocupă atributul față de substantivul, la care se refereste, avem topică directă: „Spiritului sfânt“, și topică inversă „sfântului Spirit“. Cea directă se întrebuițează în vorbirea de toate zilele, iar topică inversă, când vrem să accentuăm cu un aplomb deosebit calitatea exprimată prin atribut.

La semnul sf. cruci topică inversă nu are nici un rost, deoarece prin atributul „sfânt“ nu vrem să facem deosebire de opoziție între Spiritul sfânt și celelalte persoane dumnezești, căci toate posedă această perfecțiune pe o formă, și nici nu vrem să preîntâmpinăm noțiunea contrară Spiritului sfânt, deoarece avem conștiința că după rostirea celor două persoane dumnezești numai a treia poate să urmeze. Așadar după ce nu sunt motive nici cu privire la sens, și nici de natură poetică sau oratorică de a întebuița forma inversă, părerea mea e să rămânem pe lângă topică directă, carea să se consacre de oficialitatea bisericească în cărțile liturgice.

Înțeleg mai departe propunerea de a întebuița termenul „Spirit“ pentru a treia persoană dumnezească, dar nu înțeleg vădita părere de rău a autorului, că nu-i putem zice și noi „Suflare“ ca în limba grecească, ebraică, aramaică etc. în care scop și face o probă: „În numele Tatălui și al Fiului și al Sfintei Suflări, Amin, dar ajunge la convingerea că așa totuș nu ar ieși bine, deci se resemnează.

„Spirit!“, înseși sunetele acestui cuvânt — abstrăgând dela originea lui latină — exprimă o ființă pură, ideală, sublimă, iar cuvântul „duh“ ceva întunecat, ca vremile de beznă în cari acela s'a furișat în limba noastră, ceva straniu, e un sunet surd produs spontan în imensul unei suterane, impresia aceasta mi-o face. De aceea ar fi bine ca pentru a treia persoană dumnezească, toată suflarea românească să întebuițeze cuvântul spirit, dar pentru aceea nici cuvântul duh să nu-l eliminăm din limba noastră și din cărțile bisericești, căci e foarte potrivit a zice „duh necurat“.

Cu păreri de felul acesta s'a ocupat și în trecut „Cultura Creștină“ și cred că nu ar strica să țină cont de ele editorii cărților bisericești, fiind vorbă de unificarea limbii.

Istoria unui Suflet *).

După consacrarea noastră la Inima Domnului, din basilica depe Montmante plecarăm din Paris la 7 Noembrie. Cum se tracta de a pune fiecare compartiment din vagon sub patronagiul numelui unui sfânt, am convenit să oferim onoarea aceasta unuia dintre preoții cari erau în compartimentul nostru: fie luând numele patronului său ori al celui al parohiei sale.

Dar iată că în prezența tuturor pelerinilor, auzirăm numindu-l pe al nostru: *Sfântul Martin*. Tata, foarte simțitor la delicatețea aceasta, merse imediat să mulțumească Monsignorului Degoux, Vicarul general din Coutances și directorul pelerinajului. De atunci, mai multe persoane nu-l numiau altcum decât *Domnul sfânt Martin*.

Abatele Révérony îmi examină atent toate acțiunile; îl vedeam de departe că mă observa... La masă, când nu eram față în față cu el, află vreun mijloc să se plece ca să mă observe și să mă asculte. Cred că eră satisfăcut de examenul acesta; pentrucă la sfârșitul călătoriei părea bine dispus în favorul meu. Eu zic *la sfârșit*, pentrucă în Roma fu departe de a-mi servi de avocat, cum am să spun îndată.

Înainte de a ajunge la ținta pelerinajului nostru traversarăm Elveția cu munții săi înalți ai căror creștet neguros se pierde în nouri, cu cascadele sale, cu văile sale adânci pline de gigantici și de neguri roze,

Preaiubita mea Maică, cât bine făcură sufletului meu aceste frumuseți ale naturii, împrăștiate cu atâta bogăție! Cum l-au făcut să se înalțe spre Acela care cu bunăvoință a împrăștiat astfel de capdeopere pe un pământ de exil, ce nu are să dureze decât o zi!

Eram purtați uneori până în vârful munților; la picioarele noastre păreau că voiesc să ne înghită prăpastii a căror adâncime nu le-o putea pătrunde privirea. Mai departe treceam pe

---

*) Din Autobiografia Sfintei Teresa de Pruncul Iesus, acum sub tipar.

lângă un sat drăguț cu casele sale și cu turnul său grațios, peste care se legănau moale norii ușori. Aici eră un lac mare cu valurile calme și curate, a căror suprafață azurie se mesteca cu focul din soarele în asfințit.

Cum să-mi spun impresiile avute înaintea acestui spectacol atât de poetic și atât de grandios? Presimțiam oarecum minunile cerului... Viața de Mănăstire îmi apărea așa cum este cu actele sale de supunere, cu micile sale jertfe suferite în umbră, zilnic. Înțelegeam atunci cât e de ușor să te pleci peste tine însuși, să uiți scopul sublim al vocațiunii tale; și îmi ziceam: „Mai târziu, în ceasul de încercare, când prizonieră în Carmel, nu voi mai putea vedea decât un mic colț de cer; am să-mi aduc aminte de ziua aceasta, tabloul acesta îmi va da curaj... Nu voi mai face nici un caz din micile mele interese, gândindu-mă la mărimea și la puterea lui Dumnezeu; îl voi iubi numai pe El și nu voi avea nefericirea să mă alipesc de niște fire de paie, acum când inima mea intrevește ceea ce rezervă El pentru cei cari îl iubesc.“

După ce am contemplat operele lui Dumnezeu, putui admira și pe acelea ale făpturilor sale. Întâiul oraș din Italia pe care l-am vizitat fu Milanul. Catedrala sa din marmură albă, cu statuile sale destul de numeroase ca să facă un popor întreg, deveni pentru noi obiectul unui studiu particular.

Lăsând pe Doamnele fricoase să-și ascundă fața în mâni, după ce au urcat cele dintâi scări ale edificiului, noi urmarăm, Celina și eu, pe peregrinii cei mai îndrăzneți și am ajuns până la cel din urmă turnuleț, având pe urmă plăcerea să vedem la picioarele noastre întreg orașul Milano, ai cărui locuitori păreau niște mici furnici. Coborâte depe pedestalul nostru, ne începurăm plimbările în trăsură, cari păreau, că durează o lună întreagă, așa că mă lipsiră pentru totdeauna de dorința de a mai călători fără oboseală.

Campo Santo ne fermecă. Statuile sale de marmoră albă, însuflețite pare de un scalpel de geniu, sunt sămănate pe vastul câmp al morților, cu un fel de negligență nelipsite de farmec, ești aproape ispitit să mângâi personagiile alegorice ce te încunjoară, expresia lor e plină de durere calmă și creștinească! Și ce capdeoperă! Aici veni un copil ce aruncă flori pe mormântul tatălui său; uiți greutatea marmorei; petalele delicate par a-i lunecă printre degete. Colo par'că flutură în vânt

vălul ușor al văduvelor ori fundele cu cari este împodobit părul copilelor.

Noi nu găsim cuvinte să ne exprimăm admirarea; un bătrân domn francez ce ne urmă pretutindeni, regretând fără îndoială, că nu poate să împărtășască sentimentele noastre, zise oarecum disgustat: O, ce entuziaști sunt Francezii! — Cred, că Domnul acesta, săracul, ar fi făcut mai bine să rămână acasă. Departe de a fi mulțumit de călătorie, încotru îi ieșiau din gură plângeri: Eră nemulțumit cu orașele, cu hotelurile, cu persoanele, cu totul.

Tata, care se simțea bine ori unde, — fiind de un caracter diametral opus celui al vecinului său deobligant — încercă de multeori să-l înveselească, îi oferiă locul său în trăsură, îi arătă, cu generozitatea sa abituală, partea bună a lucrurilor: nimic nu-l făcea să se bucure! Câte și cât de deosebite caractere n'am văzut noi! Ce interesant este studiul lumii, când ești în preția de a o părăsi!

În Veneția scena se schimbă complect. În loc de șgomotul marilor orașe, nu se aude în mijlocul tăcerii, decât strigătul gondolierilor și murmurul undelor agitate de lopeți. Orașul acesta își are și el farmecele sale. Însă e trist. Palatul Dogilor cu toate splendorile sale e trist și el. De mult timp, ecoul boltiturilor sonore nu mai repetă vocea guvernatorilor, pronunțând, în sălile prin cari treceam noi, arestarea pe viață ori moartea. Au încetat să mai sufere nenorociții condamnați, îngropați de vii în temnițele întunecoase,

Vizitând închisorile aceste înfiorătoare, mă credeam pe timpul martirilor. Mi-ași fi ales bucuros de locuință azilul acesta întunecos, dacă s'ar fi tractat de a-și mărturisi credința; însă curând vocea călăuzei mă scoase din visările mele, trecui peste *puntea suspinelor*, astfel numită pentru suspinele de ușurare ale sermanilor prizoneri, văzându-se scăpați din oroarea subteranelor, în locul cărora prefereau moartea.

După ce am zis rămas bun Veneției, venerăm în Padua limba sfântului Antoniu; pe urmă în Bologna trupul sfintei Ecaterina, pe fața căreia se vede încă urma sărutării Pruncului Isus.

Mă văzui pe urmă, fericită, pe drumul la Loretto. Cât și-a ales de bine sfânta Fecioară ținutul acesta, ca să-și așeze casa sa binecuvântată!

Totul e sărac, simplu și primitiv: Femeile și-au păstrat grațiosul costum italian, n'au împrumutat ca cele din alte orașe moda dela Paris: In sfârșit, Loretto m'a fermecat.

Ce să spun despre sfânta Casă? Mă simții adânc emoționată, găsiindu-mă sub același acoperemânt cu sfânta Familie, contemplând pereții, pe cari se opriau cândva privirile dumnezești ale Mântuitorului, călcând pământul, pe care sfântul Iosif l-a înrouat cu sudorile sale, unde Maria purtase în brațe pe Isus, dupăce îl purtase mai înainte în sânul său virginal. Am văzut mica cameră a Bunevestiri. Mi-am introdus rozarul în farfurioara Pruncului Isus. Cât sunt de încântătoare amintirile acestea!

Însă cea mai mare mângâiere a noastră a fost că am primit pe Isus întru noi în casa sa devenind astfel un templu viu al lui în locul, pe care îl onorase cu prezența sa divină. Conform obiceiului roman, sfânta Euharistie se păstrează în fiecare biserică la un singur altar și numai acolo o împărtășesc preoții credincioșilor. In Loretto, altarul acesta din bazilică acolo e unde este închisă sfânta Casă, ca un diamant prețios într'un scrin de marmoră albă. Aceasta nu făcea pentru noi. Noi voiam să primim Pânea Ingerilor înlăuntrul diamantului nu în scrin. Tata, cu delicateța sa obișnuită urmă pe peregrini, însă ficele sale, mai puțin ascultătoare, se îndreptară spre *sfânta Casă*.

Printr'un privilegiu special, un preot se pregătia să servească sf. Liturghie acolo; îi descoperirăm dorința noastră. Preotul acesta cucernic ceru imediat două oștii mici, pe cari le așeză pe disc, și Dumniata poți să-ți inchipui, Maică, fericirea nespusă a cuminecării acesteia! Cuvintele nu sunt în stare a o redă. Cum va fi atunci când ne vom împărtăși de veci în locașul Impăratului Cerurilor? Atunci nu vom mai vedea terminându-ni-se bucuria, întristarea despărțirii nu va veni să ne-o mai întunece, nu va mai fi nevoie să sgăriem pe furiș, cum făcurăm noi cu zidurile sfințite prin prezența divină, pentrucă a noastră va fi pentru toate veacurile casa sa.

El nu vrea să ni-o dăruască pe cea depe pământ. Să mulțumește numai să ni-o arete, ca să ne facă să iubim sărăcia și viața ascunsă, ne rezervă însă palatul gloriei sale, nu-l vom mai vedea învălit sub aparențe de copil ori de puțină pâne, ci așa cum este, în strălucirea splendorilor sale nemărginite!

Acum să vorbesc despre Roma, despre Roma unde credeam să-mi aflu mângăierea, dar unde, vai, am întâlnit crucea încercării! La sosirea noastră, eră noapte și fiindcă adormisem în vagon, fui deșteptată de strigătul funcționarilor de gară, repetat cu entuziasm de peregrini: *Roma! Roma!* Nu eră un vis, eșam în Roma!

Ziua dintâiu, poate cea mai plăcută, o petrecurăm afară de zidurile cetății. Aici toate monumentele și-au păstrat tiparul lor antic, până când, în centrul Romei, în fața otelurilor și a magazinelor, te-ai putea crede la Paris.

Pliimbarea aceasta prin câmpia romană, mi-a lăsat o deosebită amintire balsamată. Cum ași putea redă în cuvinte impresia ce mă făcù să tresar înaintea Coloseului. Vedeam prin urmare în sfârșit arena aceasta, unde atâția martiri și-au vărsat sângele pentru Isus! Mă pregătiam deja să sărut pământul sfântit de luptele lor glorioase. Inșă ce decepție! Ridicându-se solul, veritabila arenă este îngropată la o adâncime de vreo opt metri. Pe urma excavărilor, centrul nu este decât o gramadă de ruine; o barieră, peste care nu e voie să se treacă, oprește intrarea. De altmintreni, nimeni nu cutează să străbată în mijlocul acestor ruine periculoase.

Se putea însă oare să fi venit la Roma fără să mă cobor în Coloseu? — nu, eră imposibil! Nici nu mai ascultam explicațiile călăuzei; un singur gând mă preocupă: să mă cobor în arenă!

Să spune în sfânta Evangheligie, că Magdalena rămânând mereu lângă Mormânt și plecându-se în mai multe rânduri să privească înlăuntru, sfârși prin a vedea doi îngeri. Cași ea, plecându-mă în continu, văzui și eu, nu doi îngeri, ci ceace căutam; scoțind atunci un strigăt de bucurie, zisei către Celina: „Vino! urmează-mă, vom putea trece!” Ne repezirăm îndată, trecând peste ruinele ce se dărâmau sub pașii noștri; în restimp ce tata, uimit de îndrăzneala noastră, ne chemă de departe. Inșă noi nu mai auziam nimic.

Cum simt luptătorii mărinduli-se curajul în mijlocul pri-mejdiei, astfel ni-se măriă bucuria în proporția oboselii și a pericolului înfruntat spre a ajunge la ținta dorințelor noastre.

Celina, mai prevăzătoare decât mine, ascultase pe călăuză. Aducându-și aminte, că el ne semnalase un anumit mic pavaj însemnat cu cruce, care eră adevăratul loc, unde se luptau martirii, se pune să-l caute. Aflându-l în curând și ingenun-

chind pe pământul acesta binecuvântat, sufletele noastre se topiră în aceeași rugăciune... Inima bate repede, când îmi apropii buzele de țărâna împurpurată cu sângele celor dintâi creștini. Ceream darul să fiu și eu martiră pentru Isus și simțiam în fundul sufletului, că eram ascultată.

Totul dură foarte puțin. Luând apoi câteva pietri, ne îndepărtarăm spre ziduri, ca să reîncepem periculoasa întreprindere. Tata văzându-ne atât de fericite nu putu să ne înfrunte: ba observai, că eră chiar mândru de curajul nostru.

După Coloseu vizitarăm Catacombele. Aici, Celina și Teresa găsiră mijlocul de a se așeza împreună în fundul vechiului mormânt al sfintei Cecilia și luară din pământul sfințit de moaștele sale binecuvântate.

Înainte de călătoria aceasta nu aveam pentru sfânta aceasta nici o devoțiune particulară; însă vizitându-i casa, locul martirajului, auzind-o proclamată de „Regină a armoniei“, din cauza cântecului său virginal, pe care î-l auzi mirele său cesc în adâncul inimii ei, simții pentru ea mai mult decât o devoțiune: o adevărată gingășie de prietenă. Ea deveni sfânta mea predilectă, confidenta mea intimă. Cece mai mult mă fermecă într'însa era abandonarea ei, încrederea ei nemărginită, care o făcură capabilă să *virgineze* suflete de acelea cari nu doriseră niciodată decât bucuriile vieții prezente. Sfânta Cecilia se aseamănă cu mireasa din Cântarea Cântărilor. Într'însa văd un *cor armonios pe un câmp de bătăie*.¹⁾ Viața nu i-a fost decât un cântec melodios, chiar în mijlocul celor mai grele încercări; nici nu mă surprinde de loc, pentru că *pe inima ei odihniă totdeauna sfânta Evanghelie* ²⁾ iar în inima ei își află odihna Mirele Fecioarelor.

Vizita făcută la biserica sfintei Agnes îmi fu deasemeni foarte dulce. Regăsim o prietenă din copilărie. Încercai, însă fără succes, să am o moaște de a ei, ca s'o aduc micii mele mame Agnes de Isus. Refuzându-mă oamenii se puse Dumnezeu de partea mea: desfăcându-se fără veste o pietricică de marmoră roșie dintr'un bogat mozaic, a cărui origine se urcă până la timpurile dulcelui său martiraj, căzu la picioarele mele. Nu eră încântător? Sfânta Agnes îmi dăruia însași o amintire din casa sa.

DR. I. COLTOR.

¹⁾ Cant., VII, 1.

²⁾ Oficiatura sfintei Ceclia.

Adorarea sf. Euharistii*).

I. Obiectul și scopul adorării.

Ca să înțelegem bine natura unei virtuți, și să știm ce sarcini ne impune, la ce fapte ne împintenă și cu ce avânt trebuie s'o deprindem, întâi trebuie să cunoaștem obiectul și ținta virtuții.

Așadară care-i obiectul adorării sf. Euharistii? Și ce țintă are acest fapt distins al credinței vii? La întrebările aceste ne vom nizuî a concipia răspunsul în mod simplu și practic în spiritul părintelui Eymard, fondatorul »Congregației sf. Euharistii«. Cartea aceasta s'a pregătit întâi și întâi pe seama acelor aleși, pe cari Spiritul Sfânt cu suflarea gingașă a harului său i-a înduplecat, ca să-și dedice viața în mod deosebit adorării acestui mister miraculos și sublim; vrea însă să mai fie și călăuză chieată a »Asociației sf. Euharistii«, a membrilor »Adorării lunare a sf. Euharistii«, asemenea și a multor preoți de mir, cari formează o familie euharistică în »Reuniunea de rugăciuni a preoților«, ori în »Societatea euharistică«. (— Durere, toate încă abia cunoscute până aci în clerul și poporul nostru românesc!). Intr'acest nobil arbor euharistic pătrunde aceeași putere vivificătoare prin toate ramurile, toate crengețele, toate florile, adevă puterea pusă în ele de întemeietorul, și care singură poate produce iubirea, însutitele roade ale preamării și împăcării, cari dumnezeescul împărat al sacramentului pe dreptul le așteaptă și le poștește dela noi după aruncarea sămânței celei bune.

Adorarea are obiect întreit și o putem examina din trei considerante: 1., trebuie să grijim, ca Domnul nostru Isus Hristos să fie onorat în mod cuviincios sub vălul euharistic; 2., ca să se sfințească sufletul adoratorului; 3., ca din adorare să se reverse binecuvântare și har peste *împărțășirea sfinților* și peste aproapele nostru.

*) Cf. Cultura Creștină VIII, No 13-20, pag. 289 nota.

1. Adorarea sacramentală și mărirea lui Isus.

1. Isus e de față în preasfânta Euharistie! Iată baza de drept a adorării sacramentale, care pretinde omajul înaintea acestui Sacrament. Aci sunt toate perfecțiunile dumnezeirii. Aci e începutul și sfârșitul. Aci e Dumnezeu ziditorul și îngrijitorul. Aci e scopul cel din urmă al tuturor, carele va veni să judece viii și morții. Aci așteaptă la închinare domnul suveran peste viață și moarte.

Aci stă și ne primește reverințele natura omenească, unită într'o persoană cu Cuvântul lui Dumnezeu, fructul binecuvântat al pântecelui Fecioarei Maria, acea natură omenească, care șade acum deasupra Tatălui; aceea, carea, drept răsplată pentru umilirea și moartea sa, a ajuns doamnă peste toate.

Prezența reală e cauza pipăită a adorării sf. Euharistii. Pe cum e de față dumnezeirea și omenirea sa în ceruri, în mod real, veșnic și pretutindeni, așa-i de față și aci în realitate, până în capet și cât îi lumea de largă. Și precum stă acolo mai pe sus de îngeri și e obiectul închinării veșnice, așa i-se cade și aci neîncetată închinare în toată una vreme și în tot locul. Acesta-i triumful lui Hristos în cer și pe pământ.

Iată baza de drept a adorației: Isus Hristos însuși, Dumnezeu-omul, El e autorul și esența acestui sacrament.

2. Pentru aceia, cari au primit chemarea euharistică, trebuie să mai amintim și o cauză deosebită.

După ce Isus Domnul grăise deja 20 de ani către inima păr. Eymard, într'o zi îi adresă aceste cuvinte dulci prin Preasf. Fecioară Maria: »Toate misterele vieții Fiului meu au câte-o societate religioasă, care le onorează, numai sf. Euharistie n'are încă: trebuie făcută«. — Pe urma acestui apel a întemeiat păr. Eymard: »Societatea preasf. Euharistii«, ai cărei membri își țin de problemă principală serviciul sf. Euharistii, adorarea ei veșnică și solemnă.

Un lucru e necesar! Închină-te Domnului și Dumnezeuului tău, și singur Lui slugește-I. Aceasta o postește dumnezeescul nostru Mântuitor nu numai dela membrii asociației, ci dela toți preoții. Pe lucru dar! Cel puțin tu, preotul lui Hristos, dă cu neschimbată fidelitate și fără nici o scădere onoare și închinare veșnicului Dumnezeu, carele este suprema problemă a vieții tale și centrul gândirilor tale; doar El de aceea s'a făcut om, de aceea e de față în sf. Euharistie, fiindcă te caută pe tine și așteaptă omajul tău.

Aceasta-i gândirea fundamentală, din care s'a conceput asociația sf. Euharistii. Din asta pornește apelul de a adora sf. Euharistie către toți, pe cari grația dumnezeiască îi alege în scopul acesta. De tot hotărît zice pâr. Eymard: scopul de căpetenie al asociației sf. Euharistii este: să deie Euharisticului Isus mereu închinători adevărați și credincioși, cari să răspândească adorația până când se va întinde peste toată lumea. De aceea tot insul, care simte chiamare, să-și lege de inimă, că s'a dedicat numai problemei acesteia, adecă de a slugi adorabilei persoane a Domnului nostru Isus Hristos în acest mister al iubirii sale. »Așa trebuie să-și îndrepte puterile, darul grației, toată istețimea, cu un cuvânt întreașă persoana lor în slujba aceasta, încât să jertfească tot, ce-i proprietatea lor personală: Absque sui proprio.

3. Din cele spuse urmează două deducții importante: 1., cu privire la adevărata valoare a adorării, și 2., cu privire la felul adorării.

Prima deducție se referă la adevărata valoare a adorării. Adorarea e cu adevărat un serviciu sfânt, misiunea *ingerilor* și în ea zace cu adevărat ceva caracter divin, pentru că nemijlocitul ei obiect e însuși Dumnezeu, care stă oarecum față la față, când îl mărim prin omaj prompt. Adorarea e totodată și serviciu *împărătesc*, căci aci i-L adorăm pe tronul său împărătesc, de unde stăpânește cu putere nelimitată și ne primește omagiile, ca un fel de satisfacere pentru toate vătămările și durerile suferite în amarele sale patimi, și ca împăcare pentru necuviințele, ce-L ajung în sf. Euharistie. Personalitatea și prerogativele Domnului Hristos întrec mult tot, la ce își poate formula drept în general încă și un om de o așa poziție înaltă, pentru că acesta în urmă totuși e numai făptură: partea cea mai bună alui Isus!

E de tot just, ca să prețuim adorarea Domnului Hristos mai mult decât orice ocupațiune. De cumva alte acțiuni de ale noastre ar veni în conflict cu aceasta, să subordinăm toate adorării și toate să le jertfim pentru ea. Cel ce se poartă așa cu adorabilul nostru Mântuitor acela — simplu — e consecvent credinței sale și adevărului, din care pricină nu poate suferi scădere.

A doua deducție se referă la starea sufletească de lipsă la rugăciune, adecă privește curățenia sufletului și sfințenia vieții. Nime nu s'apropie în haine rele, ca să servească înaintea

împăratului, când șade pe tron. Îngerii în cer, în jurul tronului dumnezeesc, sunt de tot curați, ba și sufletele mutate de pe pământ numai atunci ajung la închinarea veșnică alui Dumnezeu, când s'au curățit de tot păcatul. Și oare nu pe același Dumnezeu î-L adorăm și noi sub forma sacramentală? Mai departe trebuie să ne pregătim de adorare nemijlocit și cu puterile noastre sufletești. Dumnezeu e ființă spirituală, care deși nu caută exclusiv adoratori spirituali, totuși poartă, să ne închinăm *sufletește*, în spirit și în adevăr. Iar asta se face așa, că deșteptăm în sufletul nostru credința și iubirea, asemenea, că în inimile noastre stărnim virtuțile măririi și a omajului față de Dumnezeu, pe cum și alte virtuți ale umilinței și ale vieții interne. Decât că sufletul nostru e așa de cuprins cu lucrurile zilnice și cu grijile vieții, și îl influențează așa de mult simțurile și trupul, încât nu-i capabil a se ridica în regiunile credinței și a conversa cu preacuratul Dumnezeu, de nu se va ridica cumva peste viața de toate zilele prin o reculegere serioasă. În urmă, sub durata adorației mai mult trebuie să stăruim a-L împăca pe Isus Hristos, decât a ne sfîinți pe noi, ori a căuta în orice chip folosul nostru propriu. Scopul principal e adorarea lui Isus, iar binele nostru propriu să fie numai secundar, așa apoi mai perfect îl dobândim și pe acesta, cum vom mai vedea îndată. Adorarea e izbucnirea iubirii, carea numai atunci se liniștește și se gătește, când ne-a succedat a-l îndestula pe acela, pe care-l iubim iar nu atunci, când numai pe noi înși-ne ne îndestulim. Ori Hristos în sf. Euharistie nu e Dumnezeu? Și nu cu aceea începem a-i servi, că-L recunoaștem de Dumnezeu? A-L preamări pe El e mai pe sus de interesele noastre proprii. Înainte de toate asta trebuie s'o avem în vedere, mai mult asta, decât mijloacele necesare întru promovarea acestei preamăriri. De aceea și dumnezeescul nostru Mântuitor ne îndrumă în „*Tatăl nostru*“, ca, înainte de a cere: »pânea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi«, — »și ne iartă nouă păcatele noastre«, — »și nu ne duce pe noi în ispită«, — »ci ne mântuește de cel rău«, — să cerem: »sfințească-se numele tău«, — »vie împărăția ta«, — »fie voia ta!«

Așadar trebuie să folosim partea cea dintâi și cea mai însemnată a adorației spre a cunoaște și preamări pe dumnezeescul nostru Mântuitor, perfecțiunile Lui și tainele vieții Sale.

Trebue să ne nizuim, a avea tot mai limpede înaintea ochilor noștri frumșea individualității lui Hristos și vrednicia de a fi iubit, pe cum se manifestează aceste în vorbele și în faptele Sale, apoi mărimea iubirii Sale — în deosebi în s. Euharistie —, gingășia și devotamentul său până la a se jertfi pe sine și delicateța mișcătoare de inimi. În scopul acesta trebue să le studiem toate acestea cu credință adevărată, umilită, să le scrutăm și rescrutăm, ca aproape să le vedem oarecum cu ochii; *prin asta în locul întâi ne închinăm Domnului cu intelectul* și acesta îl jertfim. Inșă atâta încă nu-i destul! Noi trebue să și iubim toate însușirile aceste răpitoare ale Mântuitorului, să le iubim cu bucuria sinceră a inimei noastre, trebue să-L laudăm și preainălțăm pe El, și, ajutați de harul lui Dumnezeu, tot mai mult trebue să progresăm, așa, că să-L admirăm ca muți; *acesta va fi omajul și tributul inimei*. În sfârșit să ne predăm cu totul gloriosului și iubitului nostru Mântuitor, pe cât numai ne-ajută puterile noastre a ne preda bunătații infinite: fără nici o rezervă și cu dorul fierbinte, ca El să străbată întreagă ființa noastră, s'o deștepte la viață nouă și să ne facă viața total asemeni cu a Sa, așa, că să ne cufundăm cu totul în El, ca în viața și în conducătorul nostru.

Acesta e primul scop al adorației; cel mai mult timp spre asta să-l folosim. Intreg eul nostru intern să se prefacă într'o jertfă și omaj arzător față de Isus Hristos. Motivul cel mai acomodat și deplin mulțămitor este: *Domnul Hristos le merită toate peste măsură*. Suntem datori a-L iubi și onora mai pe sus de toate și încă pentru Sine însu-și. Ce se întâmplă în cer? Nimic alta, decât, că i-L văd pe Dumnezeu față la față, i-L iubesc și-L laudă, i-se predau Lui și astfel se cufundă cu totul în El. Aceasta e cea mai măreață preamărire, ce o poate primi dela făptură. Același maiestos Dumnezeu e și în sf. Euharistie. Ce-i dară mai just, decât ca — după puțință — și aci să aibă parte de același omaj, unde în locul vederii față la față e numai *credința* noastră, în locul iubirii perfect în repaus e numai *iubirea* noastră luptătoare, în locul posesiunii faptice alui Dumnezeu numai *speranța* noastră, unde, în ciuda tuturor acestora, *credința, speranța și iubirea* ne unește aieva cu El în preasf. Euharistie! Viie împărăția ta.. pe cum în cer, așa și pe pământ!

2. Adorația, cât ne privește pe noi înșine.

Ce ne privește pe noi înși-ne, adorarea e cea mai de frunte datorință a statului nostru și deodată și mijlocul cel mai bun al sfințirii noastre. De aceea și datorințele noastre se împart în două grupe; e foarte de importanță, ca pe fiecare s'o cunoaștem fundamental.

1. *E datorința noastră principală.* (Să nu se uite, că cartea e scrisă în primul rând pentru membrii asociației. Nota traduc.). Păr. Eymard a declarat de tot hotărît, că *scopul principal al societății înființate de el e adorația și că membrii societății să nu se oprească în zelul lor apostolic până când nu vor fi făcut din fiecare om de pe lume un «adorator al sf. Euharistii.* S'auzim numai cu ce vorbe puternice leagă această mare datorință de inima alor săi. »*Serviciul luat asupra de a adora sf. Euharistie să premeargă pe ori care altul. Nimărui nu-i este permis a lăsa, a scurta, ori a amâna oara sa de adorație.*». Apoi continuă cu o plăcere fără păreche: »*Așa să-ți socotești oara de adorație, ca viața de un ceas din raiu. Așa te uită către ea, ca și cum ai fi în mod oficios la un ospăț în cer. Dorește cu dorul plin de dragoste al inimei tale, ca să sosească acest ospăț și, când a sosit, salută-l cu bucurie. De a căzut asupra ta un ceas, ce naturii îi cade greu, bucură-te cu atât mai vârtos, pentrucă, cu cât suferi mai mult, cu atât va fi mai mare și iubirea ta. De cumva nu-ți poți ținea oara de adorație din pricina boalei, ori pentru altă piedecă adevărată, întristează-te un moment din inimă, apoi începe-ți ora adorării în suflet, așa: cufundându-te după puțină în tine însuți, te unești cu aceia, cari atunci își țin ora.*».

Aceste cuvinte spun doar destul de pe înțeles, că adorația e una dintre cele dintâi datorințe ale noastre, așa, că tângește întreagă viața noastră de ord, ori de preot, dacă n'o împlinim de fel, ori numai defectuos. În mod practic însă așa-i poți arăta aleasa importanță: pune pe ea mai mult preț, decât pe *invățătură*, mai mult decât pe orice pietate privată, ba mai mult și decât pe viață și pe grijile traiului. Să ai grijea cea mai mare de asta: pregătește-ți *sufletul*, satorind punctuos obiectul meditării; *inima*, cufundându-te în tine însu-ți și stăr-nind sentimente de iubire față de Isus Hristor; »*Rămâneți întru mine — întru dragostea mea*», *voința*, dându-te voii lui Dum-

nezeu cu devotament gata de jertfă; *conștiința*, curățind-o prin deasă examinare amănunțită; ba și *trupul tău*, reținându-te dela muncă prea multă, pentru că va fi prea încordat și obosit, devenind astfel incapabil de a sprijini după felul său propriu sufletul în adorație. În sfârșit, cât numai putem, să ne aranjăm toate în viață așa, ca să ne fie de ajutor la împlinirea acestei mărețe chemări. În scopul acesta să ne servească învățarea, ruga, orele canonice, sf. liturghie, cuminecarea, munca, recrearea, bucuria, suferințele și toate deprinderile noastre de virtuți. Cu o vorbă, întreagă viața noastră să se învârtă în jurul adorației și cătră ea, să tindă ca cătră un centru.

2. *E cel mai bun mijloc de a ne sfinți.* Adorația noastră n'ar fi desăvârșită, dace prin ea numai L'am preamări pe Dumnezeu și n'ar servi totodată și la promovarea propriei noastre perfecționări sufletești. Altfel aceea e deja în natura adorației, că influențează puternic asupra străformării sufletului, prin ce îndoit î-L preamărim pe Dumnezeu, așa adecă, că cu prilejul adorării î-L preainălțăm cu toate facultățile noastre sufletești; mai departe prin cultivarea acelor virtuți și fapte bune, cari isvoresc din această deprindere pe ea roade ale închinării. Și adorația va fi atunci cu adevărat desăvârșită, când atâta sporim în virtuți și în fapte bune, încât viața noastră întreagă s'a prefăcut într'un imn de neîncetată laudă alui Dumnezeu, cu alte vorbe, dacă prin o cât mai desăvârșită sfințenie a vieții ne facem de tot asemeni Domnului și Ziditorului nostru. Și rugăciunea e pregătirea întru ajungerea acestui scop minunat de măreț. În mijlocul tăcerii și a cufundării în sine însu-și se desvoaltă acele schinte de virtuți, ce le-a plantat în noi sf. botez, atuncia își aruncă primele rădăcini, și acolo în faptele cele bune se desvoaltă trunchiul, crengile și la urmă fructele. Prin rugăciune ajung în suflet clarificări și îndemnuri sfinte, acolo se coc propunerile tari și urmează apoi faptele corăspunzătoare și viața sfântă. De aceea magistrii vieții sufletești sunt unanimi în a învăța, că rugăciunea e mijloc neapărat de lipsă spre sfințirea omului, în deosebi pentru preoți și monahi, fiindcă fără ea niciodată n'ajungem la propria noastră cunoaștere și astfel nici nu ne întorcem cu adevărat.

Rugăciunea *noastră* însă, adecă rugăciunea societății păr. Eymard, e adorația. Altceva n'avem. Și poate fi rugăciune mai bună, decât cea împlinită la picioarele lui Isus, autorul a toată rugăciunea cea bună și măiestrul și modelul? Și se mai

adauge, că ne rugăm uniți cu El și într'un loc, anume destinat pentru rugăciune, fiind oarecum și aerul lui plin de haruri. Astfel adorația, ca ori și care altă rugăciune statornică, va produce sfințire adevărată și virtuți adevărate, tari, presupunând — firește —, că într'aceea ne silim și noi a-ne cunoaște pe noi înși-ne și a ne îndrepta mereu moravurile. Despre asta și mai pe larg:

1. O parte din timpul merit pentru adorație să-o folosim spre a ne examina *starea interioară a sufletului*, cum și singuraticile noastre fapte. Din obiectul meditației să tragem concluzii întru adevăr practice pentru viața noastră de toate zilele. Asta o putem face chiar și la cele mai abstracte adevăruri. Va fi bine însă, ca din timp în timp să ne alegem adevăruri, cari în deosebi corăspund lipselor noastre. Aci înțelegem de acele, cari se referesc la *datorințele*, ce chiar se îngrămădesc pe noi, ale *stării noastre*, la ispitele și slăbiciunile noastre.

2. În vremea meditațiilor noastre să ne ocupăm cu *îndreptarea* vieții noastre. Să ne cercăm conștiința, ca prin aceasta să învățăm a ne cunoaște greșelile și pasiunile după cauzele și manifestările lor. Apoi să deșteptăm în noi adevărată părere de rău și dispreț și în urmă să facem propus tare așa de acurat, care să se referească la ocazii cu totul hotărîte, prevăzute.

3. Pe lângă asta trebuie să mai împlinim *sârguincios și deprinderea interioară a virtuților*. Atât *înțelegerea* cât și *voința* își au fiecare propria sa capacitate naturală spre virtuți. De o cultivăm aceasta cuviincios prin deprindere corăspunzătoare de virtuți, și amintitele facultăți sufletești se sfințesc tot mai bine, se bucură pentru ele împăratul lor, Isus Hristos, și totodată se sporesc după număr și putere și deprinderile noastre externe de virtuți. Trebuie, dreptaceea, să grijim bine, la ce virtuți ne îndreaptă obiectul meditației, și să le punem deodată în practică prin fapte hotărîte. Dacă am cunoaște d. ex. în vr'un mister de al vieții lui Isus Hristos oricât de curat umilința, blândeța și răbdarea Lui, însă n'am deștepta în voința noastră numai decât practicare de virtuți corăspunzătoare, meditația noastră ar rămânea nedesăvârșită și mancă. Aceste impulsuri interne să fie cât mai număroase și din adâncul inimii; ba abia le putem împrumuta destulă intimitate. Așa s'adună în sufletul nostru însemnată putere întru practicarea virtuților și se va manifesta în asemeni raport și înafară.

Practicarea interioră a virtuții trebuie pusă în legătură și cu *cele externe*, iar aci să fim cu deosebită conșiderare la împlinirea datorințelor împreunate cu statul nostru. Aceasta se face așa: sub meditație scrutăm adânc starea și împrejurările, în cari — pe cât se prevede — putem ajunge, pe cum și datorințele statului nostru, măcar cele mai grabnice; apoi ne propunem cu tărie și hotărât, că d. ex. aci și aci mă voiu purta așa și așa, ocazional mă voiu feri de cutare necumpăt, ori neorânduială, așa și așa voiu înfrânge pofta mea disordinată.

Ce privește timpul, cât îl putem întrebuința în scopul propriei noastre sfințiri, poate fi jumătatea orei de meditație. Căci, corăspuzător împătriturii scop al jertfei, cealaltă jumătate de oră o întrebuințăm pentru împăcare și cerere. Împăcarea, ori ispășirea, ne duce dela sine la examinarea vieții și la satisfacere prin părere de rău și îndreptarea vieții. Și cererea numai așa e bună, dacă ne cunoaștem cu deamăruntul lipsele sufletești și ne propunem tare, că — după putință — ne ajutăm în ele și apoi implorăm harurile corăspunzătoare.

Încă un sfat. De vrem, ca opera sfințirii noastre individuale să aibă succes, trebuie să ne întoarcem în meditația noastră iară și iară la același obiect, până nu ne lăpădam cu adevărat de acele scăderi anumite, ori până nu ajungem la posesiunea virtuților dorite. Sfințirea e problema vieții noastre întregi. Și orice îndepărtare de piedeci, ba orice pas înainte, cere muncă continuă și îndelungată. Cu răbdare însă toate se pot. *A tot schimba mereu obiectul meditației nu-i, decât curiozitate și ușurătate.* Opera sfințirii cere seriozitate și multă perseveranță.

3. Acestea ar fi regulele practice ale adorației cu privire la noi. De le neglijăm, cădem cu siguranță în vr'una din greșelile următoare.

Adorația devine *curat exercițiu mental*, studiu, lucrare seacă sufletească, tot lucruri, cari, puse în locul rugăciunii, constituie hrana superbiei sufletești. Și chiar s'avem pe lângă asta oricât de frumoase, ba chiar sublime gândiri și închipuiri asupra unor adevăruri singuratice religioase, totuși însăși viața noastră va fi numai lângedă, mereu mai disordinată, ba pe urmă pătată de păcat. Ori cade omul în *sentimentalism*, pietatea îi devine sentimentală, egoistă, rămâne fără virtute, nu-i gata de jertfă, e mai mult, ori mai puțin frumos visătoare. Chiar de deșteptăm în noi ici-colo propusuri bune, ele n'au

nici o constanță. In sfârșit urmează trândăvia și somnoroșia sufletească, care-și pune stăpânirea peste toate facultățile sufletului nostru. *Mehanismul* putred astfel nimicește adorarea, încât n'are nici o valoare nici pentru mărirea lui Dumnezeu, nici pentru sfințirea noastră. De aci nu mai este decât un pas până la urirea acestei lucrări sfinte, ba nu stăm departe nici de a fi nerecunoscători către Principele nostru dumnezeesc și către misiunea noastră cerească și de a ne despărți de preasf. Euharistie.

3. Adorarea, privitor la aproapele nostru.

1. Adorația în mod necesar trebuie să ne îndemne și la iubirea aproapelui, fiindcă își ia începutul din adevărata iubire către Isus Hristos, ca din obiectul său primar și mai de frunte. Iar cu iubirea față de Dumnezeu e legată în mod nedespărțit iubirea față de aproapele; aceeași putere de viață le nutrește pe amândouă; ele constituie numai două ramuri ale aceluiași trunchiu, cari în același timp cresc, înfloresc și dau roadă: pe cum de altă parte chiar așa în aceeași formă rămân fără rod și se uscă; *«celce zice, că-L iub ște pe Dumnezeu, iără pe deaproapele său nu-l iubește, mincinos este»* — zice apostolul iubirii. Deprinderea iubirii către deaproapele se manifestează în diferite forme, ba pot fi, cari au o astfel de poziție, încât rar li-se dă prilejul de a face fapte externe. Atâta însă cel puțin e de lipsă, ca să existe iubirea inimii și bunăvoința către aproapele și să se înmulțească în noi mereu în proporție cu iubirea lui Dumnezeu.

Iubirea către aproapele e cât se poate de restrânsă în manifestarea ei exterioară în societatea părinților preasf. Euharistii. Lucrul stă cu totul altfel la preoțimea de mir, a cărei chemare îmbrățișează deprinderea exterioară a iubirii către aproapele și faptele îndurării sufletești, ba adese și ale celei trupești. Datorința primă și cea mai de frunte a societății adoratorilor este a-L adora pe dumnezeescul nostru Mântuitor, pe împăratul nostru, pe care suntem obligați a-L preainălța cu reverința solemnă și cu preamărire personală. Apoi adorația ne ofere — natural — și cea mai bună ocaziune, ca prin rugăciunea noastră de împăcare și mijlocire să deprindem și dragostea către aproapele chiar în așa grad mare și bogat în binecuvântare. A o face aceasta noi avem datorința hotărîtă după chemarea noastră,

pentru că societatea sf. Euharistii s'a înființat și de aceea, ca prin rugăciunile ei să desvoalte muncă de apostolie și să aducă satisfacere și expiare pentru lumea întreagă. Altmintrelea cum s'ar și putea asta? Doar membrii ordinului trebuie să petreacă în rugăciuni înaintea tronului harului. Și pe Isus Hristos, pe care-L oferim noi implorând, până când suntem ținuți încă între cer și pământ, sf. Ioan î-L numește mijlocitorul nostru, Dreptul, împăcarea păcatelor noastre, și nu-L numește numai expierea păcatului nostru, ci a toată lumea.

Mai aproape stă de noi *biserica catolică*. Ea are cel dintâi drept la iubirea și ruga noastră. Insuși Domnul nostru Isus Hristos pentru ea și-a vărsat tot sângele său, ca să-i fie Lui *mireasă sfântă și nepătată, fără pată și sbârceală*. Din dragoste cătră ea a ordonat și preasf. Euharistie, ca să fie pururea cu ea, s'o conducă, să vegheze asupra ei, s'o apere și s'o nutrească cu propria Sa ființă. Din care cauză și suntem îndatorați a ne ruga pentru biserică și pentru capul ei, în care oarecum se întrupează biserică; să ne rugăm cu zelul cel mai plin de iubire și înflăcărat. Apoi urmează ceilalți membri ai bisericii, și încă în ordine cu atât mai nemijlocită, cu cât ei se împărtășesc mai mult în autoritatea bisericii și în viața ei internă, cum sunt episcopii, preoții și alți membri, cari fac apostolie, iar dintre credincioși dreptii și apoi păcătoșii. Din rugăciunile noastre nu trebuie să lăsăm încă nici pe lăpădații de credință, pe eretici și pe schismatici, pentru că față de ei rămân pururea în valoare drepturile bisericii, dobândite dela împărătescul ei mire, *întru cât ei i-s'au dat ca moștenire toate neamurile*. În sfârșit ne mai aducem aminte de Iudei și de păgâni.

Dragostea noastră rugătoare să străbată și dincolo de lumea asta, în întunecoasele tainițe ale *purgatorului*. Acolo aflăm *biserica suferitoare*, legată de noi cu atâtea fire. Cât de mult merită și ea compătimirea noastră plină de iubire!

E dela sine înțeles, că sub meditație trebuie să ne achităm și de *îndatoririle personale* față de rudeniile și binefăcătorii noștri trupești și sufletești. Intre toate legăturile produse de harul sfânt însă cea mai sfântă și totodată și mai tare e legată, cu care ne leagă societatea noastră. Ca membri aceleiași familii monahale recunoscute din partea bisericii suntem frați împreună și neîncetat părtași în bunuri, de cari avem lipsă în împlinirea misiunii noastre. Ce-ar fi dar mai just, decât să ne sârguim în interesul ei cu împrumutată iubire recunoscătoare.

«La preoții de mir e parohia, la profesori ceata elevilor, la confesari penitenții lor. S'ascultăm însă, ce ne spune *părintele și întemeietorul* societății despre adorație cu privire la aproapele:

2. »Adoratorul așa să se sfințească pe sine pentru slujba sa sublimă, cu solul societății și al bisericii«.

Rugăciunea de cerere, conform *împătritului scop al jertfei*, e parte esențială a adorației și de regulă cuprinde un pătrar de oră din meditație.

»Rugăciunea de cerere — continuă păr. Eymard — să fie încununarea întregului. În ea să te încarci cu pradă bogată. În asta se desfășură puterea mare a rugăciunii euharistice. Nu-i tot omul în starea de a putea vesti de pe amvon numele lui Isus Hristos, ori de a putea lua nemijlocit parte în întoarcerea păcătoșilor și în sfințirea sufletelor. Dar fiește-cărui membru al societății îi ajunge ceva din partea Mariei, carea sta la picioarele Domnului Isus, adevă, ca prin rugăciunea sa înaintea tronului strălucitor al harului și al îndurării să săvârșească o misiune apostolică, Rugăciunea aceasta euharistică străbate în inima Domnului Isus ca o săgeată aprinsă și, deslegând atotputernicia legată a dumnezeescului nostru Răscumpărător, o înduplecă la activitate plină de viață. Ba și mai mult! Cel ce împlinește adorația aceasta, se roagă prin Isus Hristos, care șede ca pe tronul mijlocirii și își împlinește faptic rolul de mijlocitor pentru frații săi răscumpărați.

»Ai deci datorința, ca unit cu El să implori haruri pentru toți păcătoșii. Tu plătești pentru ei prețul răscumpărării milostivirii dumnezeesti însetate după inimile mijlocitoare. Fii împreună cu Isus Hristos jertfă de expirare, ca El, care în starea sa glorioasă nu mai poate pătimi, să poată pătimi în tine și prin tine«.

»Deviza: Vină împărăția ta! s'o aibă adoratorii ca cinozură și regulă. Oferească-și adorația pentru preasfințitul nostru părinte și conform intenției lui pentru preainălțarea bisericii; mai de parte, ca să imploare bogata binecuvântare dumnezească asupra societății și asupra fiecărui membru al ei; oferească pentru toți, câți poartă ceva oficiu bisericesc, or de stat, în deosebi pentru preoți, ca să trăească în ei Isus Hristos cu sfințirea și dradostea sa; pentru stârpirea ereziilor și desbinărilor, pentru Ovrei și păgâni ca să ajungă la cunoștința de Dumnezeu; în sfârșit pentru toți oameni din toată lumea ca să învețe a-L adora și iubi pe Domnul și Mântuitorul nostru și să grăbească la acest sacrament, în curele este viața cea adevărată.«

3. Din cuvintele aceste și din cumpănirea celor zise urmează neîndoios, că deprinderea iubirii către aproapele la împlinirea adorației noastre e o datorință legată de chemarea noastră. Trebuie să fim *mijlocitori și apostoli*. Nu-i destul, dacă în vremea adorației ne gândim numai la noi și la afacerile noastre proprii, ori cât ar fi acelea de salutare, ci trebuie să fim cu adevărat marinoși și altruști, să fim oameni, a căror inimă îmbrățișează toată cauza lui Isus Hristos și lipsele lumii întregi. Sa se umplă inimile noastre de dorințe mărețe, de zel înflăcărat pentru suflete, și de durere sfântă și îngrijorare pentru biserică, și aceasta să împinteneze puterile noastre. Cât de mare ba nefermită e munca răscumpărării lumii, pe care dumnezeescul nostru Mântuitor o continuă fără încetare în rugăciunea sa sacrificială euharistică. Ziua noaptea cu ea se ocupă. Ce muncă gigantică și totuși cât de des zădărnicită de răutatea omenească! De câteori întâmpină josnică infidelitate la aceia, care ar fi datori să-i ajute! De câteori se luptă dușmanii săi cu ură necruțătoare contra tuturor lucrurilor inițiate de Mântuitorul nostru! Deci la lucru! Și pe noi ne cheamă Domnul Hristos, să luăm parte la opera Lui. Și, pe cum el își promovează marea sa operă întâi și întâi prin rugăciune și jertfire de sine, așa așteaptă și dela noi neobosită cerece, rugare, ba lacrimi chiar. Iar pe deasupra, toate suferințele ascunse și chinurile sufletești, cari ne ajung, toate faptele ascunse de căință, câte noi le săvârșim și de cari numai El are cunoștință. O, pentru un scop așa de sublim cine n'ar primi bucuros umiliri, părăsire, calumnii, judecăți nedrepte! Cine n'ar abdice în rugăciune bucuros de orice mângâiere simțită, de orice îndestulare individuală, ce o simte omul după o muncă cinstit săvârșită, numai, ca să poată ajuta la întregirea patimei lui Isus și la întemeierea împărăției sale euharistice! În felul acesta lucrăm acum întru preainălțarea sf. maice biserici, acum întru liberarea sf. părinte, acum întru întoarcerea vre-unei țări păgâne, după cum și încătrău o îndreaptă dumnezeescul Mântuitor, prin ce iarăși noi ne alăturăm la meritele sale prin mijlocirea și jertfele noastre. Asigurăm supraviețuirea societății noastre cu misiune măreață, iar unor întreprinderi individuale le asigurăm succesul și bogata binecuvântare alui Dumnezeu. Acesta-i mijloc puternic în mâna noastră, ca prin el să exoperăm renoirea vr'unei parohii, întoarcerea ori sfințirea vr'unui suflet, poate a unui tată, ori mamă, ori copil. De cunoaștem pe cineva, care până azi mai

puțin a corăspuns darurilor alese primite dela Dumnezeu, să ne oferim pentru el mijlocirea noastră, că va suplini o asta bogat în viitor cu o viață plină de zel.

Atâta despre adorație cu conșiderare la deaproapele nostru. Cu adevărat ea e opera iubirii desăvârșite și a zelului apostolic; acopere orice lipsă și nici când nu se obosește în a căuta unde să aplice mijloacele sale, adecă rugăciunea și devotamentul intim. Singur asta nu e permis s'o trecem cu vederea: *de vrea mijlocitorul, ca să fie ascultat, are lipsă neîncunjurată de curățenie sufletească și de sfințenia vieții*. Cel puțin sf. Pavel îmbrăcat cu astfel de însușiri ni-L prezintă pe Domnul Hristos, ca arhieru și închinător desăvârșit; și rugăciunea noastră numai așa se va uni cu a Lui și va fi plăcută lui Dumnezeu: talis enim decebat, ut esset nobis pontifex: sanctus, innocens, impollutus, segregatus a peccatoribus et excelsior coelis factus — pentru că se cuvine s'avem noi astfel de arhieru: sfânt, nevinovat, fără prihană, înafară de păcătoși și mai pe sus decât cerurile.

ARITON M. POPA.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Eu sunt pâinea cea vie, carea s'a pogorît din ceriu; de va mânca cineva din pâinea aceasta va trăi în veci; și pâinea carea o voiu da eu, trupul meu este; pe care îl voiu da pentru viața lumii“.

Ioan 6, 51.

Din Meditațiile asupra Evangeliei

de Ofocar Prohaszka

Și Isus creștea în înțelepciune și vrâstă și dar înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor (Luca 2, 52). Viața supranaturală e modul de gândire, de simțire, de voință și de lucrare luat din credință; în casa din Nazaret văd trei suflete înflăcărare, în-suflețite, mișcate în acest chip: e dumnezeescul Mântuitor, Preasfânta Fecioară și sf. Iosif. Să cumpănim acum, că în ce s'a manifestat viața lor supranaturală?

a) În concepția vieții. În modesta casă din Nazaret afară de lumina zilei e o altă strălucire în lumina căreia în fiul Preacuratei Vergure, a sf. Iosif, a teslarului vedem înainte de toate pe adevăratul Fiu al lui Dumnezeu care în lucrările sale chiar și în celea mai comune întreșese virtuțile celea mai tainice și sublime; serviciile lui și celea mai mărunte au merite veșnice; când merge la fântână după apă, când îi ajută tatălui său la munca sa cu barda, în toate lucrurile ascunde preț nemărginit. Pe acest copil pretutindeni îl însoțește majestatea sa dumnezească; orice face, de orice se atinge, toate primesc valoarea muncii Fiului lui Dumnezeu. Nu doară că face ceva lucruri mari; dar fiindcă le săvârșește el, aceasta e nervul dătător de viață al meritului. E știut doară, că în lucrările morale principalul factor al prețului lor e individualitatea celui ce execută lucrarea. Lângă copil vedem pe scumpa sa mamă. În ce strălucire ne reliefează credința pe această mamă?! Credința adecă vede în ea nu numai pe soția teslarului, ci pe mama lui Dumnezeu, care în vremea aceea nici nu se putea pune alătura de Augusta împărăteasă din Roma, și totuș virtutea, viața, meritul acesteia sunt eclipsate de modestia și simplitatea soției unui teslar. Ar fi o barbarie ca prețul moral să-l identifici cu poziția socială.

b) Să privim mai departe soarta și întâmplările acestei familii. Dumnezeu a iubit această casă ca nimic altceva în

cer și pe pământ, dar pentru aceea nu a ferit-o de muncă și îngrijorare; Pronia veghiază într'un chip deosebit peste ea și totuș membrii ei au trebuit să-și încoarde vinele la muncă grea, să se refugieze, să poarte apriga luptă a vieții. Aceștia nu trăiesc ca sf. Anton în pustie, căruia un corb îi aducea pâne, trebuia ca ei să-și câștige pânea; Dumnezeu nu oprește Nilul dinaintea acestor fugari, dacă voiau să treacă au trebuit să-și caute corabie ori pod. În pustie nisipul galben, cărămiziu e impertinent, nu se schimbă în raiu pământesc. Viața lor întregă e atât de mohorită și de comună și în această viață mohorită și atât de comună stă ascunsă lângă lumea credinții viața supranaturală, care în statul grației sfințitoare lucrează după motive scoase din credință: ori de mâncați, ori de beți, zice sf. Pavel, toate să le faceți pentru Dumnezeu. Aceasta trebuie să o deșeptăm mai adeseori în sufletele noastre!

c) Astfel de inimi sunt calde. Stând în fața lui Dumnezeu, a sfinților, a bisericii, a consoților noștri, începem a fi pătrunși de alte sentimente. Sufletul omenesc, a cărui credință e caldă, se topește de simțiri fierbinți, se contopoște cu Dumnezeirea, se simte cași copilul la pieptul mamei sale. Necazurile lui, gândurile, luptele lui află liniște deplină în Dumnezeu. Când stă cu el de vorbă, îl simte aproape; se gândește la el adesea și cu multă ușurință, îl imploară, cu el se mângăie, se inspiră și însuflețește de el; starea această se numește spiritul rugăciunii. Această dispoziție sufletească oferă tărie și mângăiere. Afară de aceea e plin de o neîntreruptă stimă și frică de Dumnezeu, și atunci înțelegem ce citim în viața Margaretei Alacoque, că îi plăcea ca toate să le facă stând în genunchi, simțea că Dumnezeu e în apropiere, oriunde era ea. Deci să nu ne oprim la natură; în natură e mult bine, dar munai inițiator, de ea e legată o grozăvenie de lupte și sbucium, natura e o rădăcină sălbatecă, în ea trebuie să altuim; să nu ne mulțumim cu fructul pădurei, să producem poame nobilitate!

*

Să trăim ca fiii unei mari familii având acelaș tată. Nu putem să fim copii pentru totdeauna, dar trebuie să păstrăm câteva trăsături din fizionomia de copil; numai câteva, cari nu ne fac debili, ci delicați, nu simpliculi, ci simpli, nu nevoiași, ci supuși ascultători. Psihologia copilului e: un suflet intim, încrezător, care se alipește cu drag, fără să știe ce e îndoiala.

a) Acesta e spiritul religiunii creștine. Sufletul meu șoptește plin de dragoste: „Tatăl nostru“, și mă bucur că nici când nu-mi ridică vreo obiecțiune în contra acestei încrederi depline, ci o aprobă cu drag: „de nu veți fi ca acești prunci...“ Cât de mult se deosebesc sanctuarele idolilor, ba chiar și templul lui Iehoval Acolo „Domnul“ se arată cu o înfățișare aspră, cu trăsături severe; acolo e multă asprime, puțină gingășie, și inimile stau frapate în fața majestosului. Dintre creștini încă mulți și-au uitat de inima lui Isus; aceia simt o răceală în Dumnezeu, Hristos e o idee orbitoare, iar sfinții niste eroi. O, nu așa a simțit Magdalena... Pietatea adie plină din și în biserică, în adevărata casă a lui Dumnezeu. Aceasta se revarsă peste adevărurile ei de credință ea nu are dogme seci, peste sacramentele ei (Dumnezeu e cu noi), peste templele ei (sanctuare de locuit, cu covoare și flori), peste aspirațiile ei (Inima lui Isus, mângâiere) peste căminurile credincioșilor ei (cu icoane sfinte, cu candelă, cu aghiazmă, cu rami de finici), peste sărbătorile ei (viața lui Isus o trăesc ei). O, ce bine e să fim aici!

b) Avantagiile mari ale acestui sentiment sunt:

1. Cu el onorăm pe Dumnezeu cum se cuvine. Căci altcum inima noastră e plină de simțeminte de neîncredere, de timiditate, de bănuială, și pe Dumnezeu îl considerăm ca pe un egoist și fără milă față de noi. Despre Dumnezeu nu avem o concepție corectă, și pentru aceea inima noastră nu e plâpândă, nu e ravână, nu e pământ productiv; nu ne știm milui din adâncul inimii și să ne încredințăm lui toate gândurile, toate grijile noastre. Cu aceasta apoi ni se pierde însuflețirea și bunătatea inimii totodată. Palpitatea caldă a pietății le pune toate acestea în lumină vie.

2) E folositoare pietatea noastră și pentru prietenii noștri, căci în ei vedem pe frații noștri, ne împărtășim de bucuria și de întristarea lor deopotrivă, putem atunci nu numai să ne întristăm, ci ce e mai greu să ne și bucurăm cu ei împreună.

3) Pentru noi e nespus de binefăcătoare, căci cu ea nu ne simțim orfani, ci cuprinși în brațele celei mai mari și mai iubitoare puteri. Comunicăm cu acea putere și-i trăim viața. Avem încredere deplină că ne ferim și că corespundem chemării noastre. Răsplata jertfelor noastre o primim chiar din mâna lui Dumnezeu și foarte ușor ne uităm de păsurile noastre. O suflet dulce, care alungi orice teamă și mă asigură

că sunt fiul lui Dumnezeu, suflete al meu, fii puterea mea, fii mândria mea, din tine trăiesc eu.

*

„Și au locuit în orașul acela, care se numește Nazaret.“ (Mateiu 2, 23). Mulți nu înțeleg ce a făcut Isus peste 30 de ani în Nazaret, cred că a trăit în India și a studiat înțelegerea brahminilor. Sf. scriptură ne spune ce-a făcut: a trăit o viață dumnezească, a arătat ce rost are viața în întreg cuprinsul și adâncimea ei.

*a) Viața liniștită, curată, muncitoare e plină cu Dumnezeu. E liniștită noaptea și e plină de armonia tăcerii și de flori ce dorm învăluite; liniștită e iarna și plină de energii amorțite, e liniștită și biserica în decursul prefacerii la sf. liturgie și e plină de simțire. Isus a trăit într'o astfel de simplitate, care e plină de viață intensivă, de conștiința existenței și de simțemintele celea mai nobile. Să o credem aceasta cu tărie și să deșteptăm în noi râvna neadormită pentru alipirea noastră față de Dumnezeu, lumea e plină cu Dumnezeu, tot ce-ți atrage privirile, tot sufletul frumos e cași înlăturarea unei perdele de pe fața lui Dumnezeu. Rugăciunea, gândurile și dorințele sufletului nostru, curățenia și liniștirea noastră sunt oglindirile Dumnezeirii în noi. Doar Dumnezeu e spirit și viață și noi suntem ca și rupți dintr'însul, și dacă ne întorcem din inimă la el, nesmintit că îl ajungem. Aceste adâncimi le-a străbătut Isus 30 de ani, și le-ar fi putut umbla până în vecie.

b) A trăit îndeletnicindu-se cu o măiestrie, dar nescăpând nici un moment din vedere chemarea veșniciei. „Sub specie aeternitatis“, sub vălul veșniciei a făcut lucruri de un moment: a umblat în sus și 'n jos, a tăiat cu firezul; a cioplit cu dalta, deasupra lui boltitura cerului senin, de unde privirea Tatălui său se odihnea peste dânsul, reflectându-și voința, pe care o împlinia cu scumpătate. Peste sufletul său deschis nicicând nu s'a așezat ceața unor vederi liberale, a păcatului, a vreunor simțiri josnice; a plutit totdeauna în atmosfera conștiinții planurilor sale curate. Pentru el viața nu a fost un târg gălăgios, unde se înșală unii pe alții, nici cerc, unde-și arată puterile; muncă, agoniseală, dexteritatea, exercitare continuă, toate acestea s'au pus în serviciul unui singur scop: formarea timpului de copil dumnezeesc: „a crescut în înțelegciune, în vârstă și în har“. Să punem și noi știința, învățătura, lupta vieții, agoniseala, cariera noastră în serviciul unui scop: formarea,

unui suflet mai frumos, mai curat, mai emancipat. „Nu cariere ci caractere să formăm“.

c) Viața aceasta în stil mare e cea mai dulce și cea mai intimă. Căminul ei e sfânt, ca și casa lui Dumnezeu și e plin de căldură ca sinul familiei; are parte de intimitate, de o dulce familiaritate, de o adevărată iubire de mamă. El are tată, un tată muncitor străduitor, la a cărui muncă își face ucenicia „Domnului“ iar ostenelele și grijile amândurora le alină Preacurata, logodnica unuia și mama celuiilalt. Stilul vieții sufletești nu a strivit calitățile ființei omenești. Toate acestea trebuie bine fixate în viața dumnezească. Omenirea are lipsă de acest Nazaret. Cei treizeci de ani din viața lui Isus le dă acestora o importanță deosebită. „Magna erxit nihil dixit“ Viață mare și cuvinte puține! „Assides nato pia mater almo, Assides sponso bona nupta. Felix, si potest curas revelare fessis, Munere amico. — Preasfânta Fecioară veghiază lângă dulcele și dumnezeescul sau Fiu, veghează ca logodnică bună lângă grațiosul său mire, și-i cade atât de bine că poate să le aline oboseala prin delicatele sale servicii.“

IOAN CRIȘAN.

Cea mai ușoară cale spre Dumnezeu este aceea a copilăriei sufletești.

S. Teresa de P. I.

Minoritățile religioase în Transilvania *).

Partea IV.

Reclamații făcute cu privire la tratamentul distinct al minorităților dovedit la exproprierea pământului și la improprietărire.

Reclamație.

Comisiunea este informată, că legea română admite pentru toate bisericile minoritare și majoritare la fel 50 jug. pământ, iar bisericilor, cari susțin școală confesională, 66 jug.

1.

În comuna *San* (? T. Ar.) bis. unitară avea 67 jug., i-s'au luat 8, cari cuprindeau un lac, necesar la topirea inului. S'a reclamat înzadar.

2.

La *Suplac* (Târn mică) unitarilor din 23 jug. s'a luat 1. Reclamație zadarnică.

3.

La *Șaroșul unguresc* (Târn mică) unitarilor din 53 j. li-s'au luat 29 și s'au dat bisericii românești.

4.

La *Cehelșel* (Odorheiu) unitarilor li-s'a luat din 52 j. pământ bis. și scolar, 22 j. Reclamație fără răspuns.

5

La *Tarcești* (pl. Cristur) unitarii aveau 150 j., li-s'au luat 128. Reclamație fără răspuns.

Răspunsul guvernului român la 1-24.

Ministerul de Agricultură a examinat cu atențiune reclamațiile cuprinse în p. 11. a memoriului și a găsit, că între acelea, substratul reclamației la multe puncte e acelaș, din care cauză acelea au fost grupate precum urmează și relativ la fiecare grupă se dă răspunsul general de mai jos.

În legătură cu executarea dispozițiilor legii agrare în Ardeal, reclamațiile venite de la biserici și de la instituțiuni dependente de acelea se pot rezuma în chipul următor:

Reclamație.

Proprietățile de pământ ale bisericilor minoritare, nu au fost lăsate neatinse de expropriere, fie parțială, fie integrală;

pe lângă toate reclamațiile asupra exproprierii, n'au primit despăgubire;

*) Cf. Cultura Creștină Nr. 4 6 cor.

6.

La *Turdătești* (pl. Cristur) unitarilor din 66 j. păm. bis și școl. li-s'au luat 37 j. Reclamație fără răspuns.

7.

La *Aita mare* (Trei Sc.) unitarii aveau 65 j. pământ bis și școl. li-s'a luat 30 j. Reclamație fără răspuns.

8.

La *Racoșul de sus* (Târn. mare) din 170 j. păm. comunal, 32 j. s'au dat bisericii românești, care abia numără 100 suflete. Bisericilor unitare și reformate, cari sunt mai numeroase, nu li-s'a dat nimic. Pământul rămas în comună, afară de 4 j., s'a dat numai românilor.

9.

La *Belini* (Tr. Sc.) bis. unit. avea 46 j., i-s'au expropriat 15.

10.

La *Brașov* încă în 1917 s'a aprobat un teritor în comună pentru bis. unitară, care în 1922 a fost asigurat prin consiliul comunal cu condiția ca până la 1927 să-și construiască biserică. Prefectul i-a schimbat destinația (p. Casa Cult.). Alt teren nu este. Reclamație fără răspuns.

11.

La *Dopca* (Târn. mare) din 13 j. ale bis. unitare s'au luat 5, dându-se 3 bisericii românești, care are deja 50 jug.

12.

La *Hărănglab* (Târn. mică) bis. ref. și unitară n'au primit nimic la împrietărire.

13.

La *Seuca* (Târn. mică) bis. unit. n'a primit nimic la impropr., cea românească a primit 42 j.

nu au avut parte de tratament egal la împărțirea pământurilor bisericesti; în unele locuri exproprierea s'a făcut fără despăgubire bănească.

Aceasta se referă la punctele 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 29. 30. 31. 32. 33. 35. 36. 37. 38. 39. și 41.

Răspuns:

Bisericile și instituțiile ținătoare de ele, în baza art. 5. din legea agrară, ce-i drept, au fost supuse exproprierii, dar exproprierea nu a fost integrală, ci numai parțială, și totdeauna a fost cu conziderare la cantitatea de pământ, prevăzută în §. 4. al pomenitei legi pentru reforma agrară din Ardeal, cantitate admisă de lege pe seama bisericilor.

Toate bisericile ardelen, fără deosebire, au fost supuse acestei proceduri. Și dacă s'a dat apel împotriva unela dintre aceste exproprieri și dacă nu s'a dat răspuns, asta se poate atribui numai faptului, că procedura e încă în curs. Dar răspunsurile se trimit, cât ce se aud decisele.

Tot așa guvernul a luat măsuri, în baza prevederilor legii agrare, că dacă undeva o biserică (fie chiar biserică minoritară), nu are pământ de loc, între marginile posibilității să ajungă la cantitatea necesară de pământ, prin donație.

14.

La *Darjin* (Odorh.) s'au luat din 70 j. ale bis. unit, 36. Apel fără răspuns.

15.

La *Merești* (Odorh.) s'au luat din 230 j. ale bis. unit., 193. Apel fără răspuns.

16.

La *Petreni* (Odorh.) unitarii având numai 24 j., au cerut cota integrală, înzadar.

17.

La *Dicio-S. M.* (Târn. mică) bis. unitară, având numai 12 j, a cerut cota întreagă. Românilor li-s'a dat 182 j., bis. nici răspuns nu a primit.

18.

La *Făgăraș* bis ref. susține doi preoți și învățător. I-s'au luat pământul, cu excepția alor 32 j., i-s'a luat și venitul bis. dela târg. Apel fără răspuns.

19.

La *Cornești* (S. Dob.) bis. unitară avea 42 j., i-s'au luat 4 pentru bis. românească, dar fără orice despăgubire.

20.

La *Sântandrei* (M. Turda) s'a luat $\frac{1}{4}$ din pământ bis. ref. și s'a dat bisericii românești, care atunci și-a vândut pământul propriu la licitație publică (!!), luând în posesiune pământul reformatilor.

21.

La *Mezőmadaras* din 320 j. pământ al școlii ref. s'au luat 294. Școala are 120 elevi.

22.

La *Lisnău* din 32 j. ale bis. unitare s'au luat 10 j. pentru bis. română, care a mai primit în 2 comune vecine, câte 10 j. În aceeaș comună din 248 j.

pădure a bis. ref. s'au luat 218 j. și s'au împărțit între bis. românești.

23.

La Brașov bis. ref. avea 2 j, și acelea s'au luat, abia după proces costisitor s'au primit înapoi.

24.

La Dicio-Sân-Martin bis. catolică, având numai 21 j., înzadar a petiționat să primească cota întregă; bis. română, constituită abia acum, a primit 66 j.

25.

În comuna Racoșul de sus (Odorheiu) s'a luat bisericii unitare o pădure de stejar, a cărei preț e 50,000 Lei, dar nici aceea nu s'a plătit.

25.

Reclamație: prețul de expropriere stabilit pentru pământurile expropriate e prea mic și e mult sub prețul stabilit pentru exproprierea din vechiul regat (punctele 25. 28. 34 și 44 ale memoriului).

Răspuns: Prețul de expropriere s'a stabilit în conformitate cu regulile stabilite în art. 50 al legii agrare din Ardeal, care e una și aceeași pentru toți proprietarii de pământ supuși exproprierii, fără deosebire de naționalitate ori lege. Principiul fundamental al legii e, ca prețurile să se stabilească în baza valorii din anii ce au precedat marele războiu (1908—1913). Același principiu regulează stabilirea prețului pământurilor expropriate în regatul vechiu, ca și în celelalte ținuturi, în Banat și Bucovina. Prin urmare proprietarii din Ardeal nici în privința aceasta nu au avut parte de un tratament mai rău.

26.

Se reclamă, că episcopilor minoritari li-s'au luat proprietăți considerabile, dar nu li-s'au lăsat cele 100 jug. provăzute de lege.

Comisiunea observă, că aceasta de fapt constituie o doleanță și o deosebire.

27.

Pământul expropriat s'a distribuit

26.

Fiindcă operațiile încă nu s'au terminat, chestia rămâne deschisă și numai mai târziu se va rezolvi, conform prevederilor legii.

27.

Sunt 530,964 îndreptățiți între cari

90% la români și numai 10% la cei de altă limbă.

396,342 rom., celealalte neamuri 134,352 (calculul e greșit!). Dintre aceștia vor primi pământ 177,113 români și 64,173 neromâni. Că numărul românilor e mai mare, se atribuie faptului, că populația română e de trei ori cât celelalte, apoi că ocupația ei e plugăritul și că până aci n'au avut pământ.

Înainte de războiu, 3 316,345 români au avut 3.598,000 jug. cad, iar 1 891,000 alte neamuri au avut 11.283,000 jug. cad pământ.

28.

Pentru pământurile luate dela formați prețurile de expropriere sunt mai mici, ca arânda pe un an. Nici acelea nu s'au plătit. Pagubele sunt enorme (Colegiul-Bethlen, Aiud, peste 25 milioane).

28.

Vezi răspunsul la p. 25.

29.

Contra prevederilor legii agrare, s'au luat nu numai pământurile, ci și edificiile bisericii ref. în *Ciceu Mihăești, Țaga, Brad, Sântandrei (Niarad), Bocșița, Ser, Sieu-Odorheiu, Chintău, Gălgău, Sântimbru.*

29.

Răspunsul vezi în răspunsul dat la pp. 1 24.

30.

Comisiunea observă cu onoare, că **Tratatul de pace a garantat tuturor bisericilor minoritare nu numai deplina libertate și protecțiune, și față de acestea și deplina libertate de evoluțiune.** În temeiul acestora deci comisiunea cu onoare pune întrebarea: dacă măsura reclamată a guvernului român, că numai acelor comunități bisericești le dă ajutor din partea Statului. cari au cel puțin 300 membrii, se poate acorda cu prevederile Tratatului de pace? Mai departe comisiunea pune întrebarea și în privința aceea, dacă e în conformitate cu condițiunile tratatului de pace măsura guvernului român, după care precum se reclamă — confesiunilor minoritare nu le permite organizarea de noi comunități bisericești și nu le

30.

Răspunsul vezi în răspunsul dat la pp 1 24.

acordă protecțiunea Statului, dacă la înființare au mai puțin de 300 membrii. Presupunând că faptele sunt așa, cum se reclamă, Comisiunea declară, că luarea pământului dela Comunitățile bisericești, cari au mai puțin de 300 suflete, nu se poate acorda cu prevederile tratatului de pace. Se reclamă, că următoarele comunități bisericești, cu mai puțin de 300 suflete, li-s'a luat tot pământul: *Ribița, Deuș, Râu-alb, Aștileu, Sântimbru.*

31.

În legătură cu aceasta se reclamă, că în urma complectei depoședări de pământuri, următoarele comunități bisericești cu mai puțin de 300 suflete s'au ruinat materialicește:

Clopodia, Bunea ung., Sânta Elena, Caransebeș, Ciavoș, Nădlac, Cacuciul mare, Leș, Suplac, Cristur, Livada nouă, Tarna mare, Bocșoni, Ciumești, Diudești, Sânmiclăuș, Negru.

32.

Se reclamă mai departe, că proprietățile acestor comunități bisericești reformate, cu mai puțin de 300 membrii, au fost expropriate fără a se plăti orice despăgubire.

33.

Se reclamă, că în comunele *Reti, Marcoș și Șimleul-Sil.* pământurile luate dela reformați s'au dat pentru întemeierea de biserici ortodoxe române.

34.

Se reclamă, că în comuna *Bocșița* pământul și edificiul școlar luate dela biserica ref. s'au dat bisericii românești; prețul s'a stabilit în 3000 Lei, deși prețul cinstit al proprietății luate nu ar fi putut să fie mai puțin de 15,000 Lei.

35.

Se reclamă, că în comuna *Suplac* bisericii reformate i-s'au luat clopo-

31.

Răspunsul vezi în răspunsul dat la p. 26.

32.

Răspunsul vezi în răspunsul dat la p. 25.

33.

Răspunsul vezi în răspunsul dat la p. 25.

34.

Răspunsul vezi în răspunsul dat la p. 25.

35-39.

Răspunsul vezi în răspunsul dat la pp. 1-24.

tele dela biserică și s'au dat de cinste. Biserica ref nu are terenul cuvenit de pământ, iar bisericii românești, care încă nici nu există, i-s'au dat 50 jug., luându-se și pământul cantonului reformat. Pământul destinat pentru biserica română s'a dat în arândă, dar bisericii ref. nici nu i-s'a dat pământul cuvenit, nici nu s'a plătit, ce i-s'a luat.

36.

In comuna *Lisnău* bisericii ref., care avea numai 32 jug, i-s'au luat 10 și s'au dat bisericii românești.

37.

In com. *Nășfălau* bis. ref., care are 1800 suflete, nu i-s'a dat pământul cerut, iar biserica românească, încă inexistentă, a primit 140 jug.

38.

Pe teritoriul protopopiatului reformat al *Murășului*, s'a expropriat dela comunele bis. ref. 1224 j, dar o singură bis. a primit 18 jug, peste $\frac{1}{2}$ an și acestea s'au luat.

39.

Se reclamă, că în acest protopopiat bisericile românești în toate cazurile au primit cota integrală de pământ.

40.

In comuna *Zagou* s'a luat orfelinatul ref. tot pământul. Comitetul agrar a decis să se dea înapoi 30 jug, dar consilierul agricol județean și acestea le-a dat românilor. Astfel orfelinatul s'a ruinat total. S'a luat și pământul cantonului ref., pentru bis. românească, deși comuna a oferit alt pământ pentru biserică.

41.

La *Satulcioc* (j. Murăș) bis. unitară nu a primit cota cuvenită, iar bis. română din vecini, având numai 97 suflete, a primit 42 jug.

40.

La acest punct guvernul român nu a dat nici un răspuns.

41.

Răspunsul vezi la pp. 1 - 24.

42.

Legea agrară din Ardeal e deosebită de cea din regat (acolo hectare, aici jugăre, acolo proprietarul își poate reține cota cuvenită în fiecare proprietate, aici numai una într'un loc).

42.

Vezi răspunsul la p. 47.

43.

Prețul de răscumpărare e mai mare în regat ca în Ardeal.

43 - 44.

Vezi răspunsul la p. 25.

44.

Proprietarii din Ardeal abia primesc 10% din prețul pământului expropriat (bonurile au scăzut la 50% = 250 Lei = 6 franci aur, iar valoarea aceleluiași pământ era 500 fr. aur).

45.

Pentru pădurile expropriate în regat se plătește prețul curent, în Ardeal media anilor 1908 - 13.

În regat s'au expropriat numai marile proprietăți, aici și averile de 5-16 jug.

45.

Inexact. După pădurile expropriate se stabilește prețul după aceleași norme ca în regat. Nu e adevărat că se plătește prețul curent

46.

În baza legii ardelen, s'au luat și grădinile de legumi ale multor proprietari mici dela sate.

46.

La acest punct guvernul român nu a răspuns.

47.

Felul, cum se aplică reforma agrară în Ardeal, se deosebește mult de cea din regat, nici nu se plătește pământul expropriat.

»Deși comisiunea nu are pretenția să facă cunoștință cu încurcăturile legilor române ar comite o neglijință, dacă n'ar face atent guvernul român la doleanțele în legătură cu aplicarea acestei legi».

47. (și 42)

Legea agrară din Ardeal nu e mai riguroasă, ca cea din regat, dimpotrivă: e mai moderată.

În vechiul regat se expropiază integral pământurile străinilor și absenteiștilor, apoi cele arândate peste 10 ani și cele de mână moartă (art. 7). Față de acestea în Ardeal străinii se tratează ca cetățenii români, absenteiștilor nu li-se iea, numai ce e peste 50 jug., cele arândate, numai peste 30 jug., cele de mână moartă numai dela anumită extenziune în sus.

În vechiul regat se pot expropria pădurile integral, în Ardeal se lasă la șes 100, la deal 200 jug. pădure.

Partea V.

Reclamații neclasificate, referitoare la ilegalitățile comise față de drepturile minoritarilor.

Reclamație.	Răspuns.
1.	1.
Se reclamă tratamentul inegal față de episcopii minoritari în chestia dreptului de membru la senat.	Biserica ref în toată țara nu e 1 milion, ci 650.000. Episcopii bisericilor reformare nici în Ungaria nu erau toți membri ai Casei Magnaților, numai catolicii și ortodocșii.
Nu li-s'a acordat acest drept, numai dacă au 200,000 credincioși (iar Românilor tuturor, fără considerare la numărul credincioșilor), nici nu pot avea mai mult de un reprezentant în senat, macar să aibă de multe ori 200,000 (reformații au 1.000,000 credincioși, au luat măsuri pentru a doua episcopie, dar n'ar avea drept la senat).	Chestia episcopiei a 2-a a reformatorilor se va aranja în legătură cu organizarea bis. ref. după noua lege a cultelor.
Comisiunea califică chestia de gravă!	
2.	2
La Trăscău (1. Ar.) ortodocșii având capela în imediata vecinătate a bisericii unitare (în edificiul școlii unitare), mereu conturbau serviciul divin al unitarilor cu clopôtul și cu »toaca«. (Comisia a măsurat distanța!)	Cazul s'a anchetat și capela ort. s'a mutat în alt edificiu, din care au fost evacuate oficii de stat.
3.	3.
La Târgul Săcuiesc soldații pe timpul serviciului divin trec fac marșuri înaintea bisericilor maghiare cântând și așa conturbând serviciul divin, spre marea amărăciune a populației!	Soldații fac marșuri pe străzile obișnuite, și dacă în acest scurt timp se conturbă serviciul divin, același lucru se poate zice și despre biserica română și despre celelalte servicii publice.
4.	4.
La Brașov nu se permite ca asociațiile de cânt să-și ocupe localurile construite la 1916. S'a dat apel, fără răspuns.	Cauza e la tribunal, statul n'are a face cu aceasta cauză.
5.	5.
Furături mai mici comit înșiși jandarmii, luând lucruri mai mici dela populație. Cauza e insuficiența salariului.	Jandarmii confiscă obiecte mai mici, lucruri, cu cari se bat săcuii, ori lucruri luate dela armata dușmană, — dar de furt nu poate fi vorba.

6

Nu se permite aducerea cărților maghiare (științifice, religioase, chiar și biblia), dela Budapesta.

6.

Fură oprite într'un timp din cauza că, siguranța a găsit, că ele (chiar și biblia se întebuțează spre agitații iredentiste.

7.

Teologilor unitari din Ungaria nu li-se permite frecventarea teologiei dela Cluj, deși ei n'au alta, nici nu-și pot deschide, fiind puțini unitari în Ungaria.

7.

A fost nevoie de măsuri provizorii, din cauza agitațiilor iredentiste dela noi.

În toată lumea primesc bucurosi elevii din străinătate! Comisiunea inzistă în direcția aceasta.

8.

Jones Tudor preot în Bristol (Anglia) la 1922 vizitând Ardealul, toți cari au făcut mărturisiri înaintea lui, au fost citați la poliție și amenințați. Acum nu li-se mai pot comunica nici numele, nici domiciliul.

8.

Reclamațiile nu se pot controla; e sigur, că asemenea retorziuni nu s'au aprobat de către autoritățile cu răspundere, nici nu se pot acorda cu caracterul tolerant al popoului nostru.

9.

La forurile judecătorești în Ardeal se debate exclusiv în limba română, fără a se da neromânilor posibilitatea de a-și folosi limba înaintea tribunalelor cu graiul viu și scris (art. 8. al Tratatului).

9.

La acest punct nu s'a dat răspuns.

Judecătorii români din Ardeal nu cunosc bine legile, pe cari le aplică.

10.

La *Martinus* (Odorheiu), comandantul jandarmilor silește populația, să lucreze la pământul jandarmilor, Dumineca. Mai pe urmă s'a întâmplat la 29 Iunie 1924. Toate reclamațiile sunt zadarnice*).

10

Conform informațiilor culese de dl prefect, cazurile reclamate nu par a fi adevărate.

11.

La *Tg.-Săcuș* lumea e obligată (mai ales comercianții), să participe la tot felul de banchete costisitoare.

11.

Primarul maghiar al orașului declară, că informația e inexactă, din contră, lumea se supără, dacă nu e invitată!

*) V. și partea I. Nr. 13.

12.

Școli, asociații industriale și corporațiuni sunt silit să participe la serviciul divin ortodox și la procesiuni.

12

»Rapoartele intrate dovedesc, că reclamațiile sunt inexacte.

13.

Spitalul din *Tg.-Săcuiesc*, întemeiat și susținut din contribuțiunile publicului, a fost statificat și naționalizat cu forța.

13.

Spitalul s'a luat de cătră stat în urma cererii speciale a comitetului aceluia, între cari și contesa Mikes. Nu aveau cu ce să-l susțină

14.

În județul Târnava mare, jandarmeria a tolerat două săptămâni niște afișe, prin cari românii erau îndemnați să iee averea minoritarilor.

14.

Comandantul companiei de jandarmi din Sighișoara constată, că asemenea placate n'au fost afișate în județ.

15.

Învățătorului Filip Domokos din Mujna (Odorheiu) i-s'a propus. să se romanizeze, ca să i-se reducă serviciul militar cu 1 an.

15.

Asemenea afirmație nu se poate lua în considerare.

16.

Învățătorii școalelor de stat și preoții români pe motivul, că nume folosite din vechime de către unguri, ar fi românești, au silit să între în secția română a școlii, deși nu știu altă limbă decât cea maghiară. E o violare a dreptului de liberă alegere a credinții. Datele concrete s'au denegat de teama retorziunii.

16.

În lipsa de date precise nu putem avea dovezi de lucruri, despre cari n'avem până acum nici-o cunoștință.

17.

Se reclamă chestia fondurilor de penzie a bisericilor luterane, ref., și unitare din Ardeal, cari ar trebui să lichideze cu Ungaria.

17.

Chestia ține de prevederile art. 249 resp. 356 din Tratatul de la Trianon. Ea trebuie să se facă cu participarea tuturor statelor interesate.

Orice inițiativă din partea guvernului român — zice comisiunea — ar avea ca urmare liniștirea bisericilor minoritare din Ardeal.

Guvernul român are cele mai bune intenții.

*

Relativ la memoriul d. 1 August 1924 în acestea dăm răspunsul nostru bazat pe realitatea indiscutabilă a faptelor, care dovedește că:

1. În ce privește principiile fundamentale, cari conduc politica României față de minorități, statul român e inspirat

numai și numai de spiritul cel mai concesiv al liberalismului și al toleranței.

2. Cea mai mare parte a reclamațiilor pomenite în memoriu (trebuie să o spunem) are caracterul unor epizoade proaste, fiind numai cazuri neînsemnate.

Putem încheia cu constatarea, că în opera de consolidare a României zi de zi se poate constata un progres; așa d. ex. în ce privește școlile confesionale, o nouă lege așteaptă votare din partea Parlamentului, o nouă lege, pregătită de domnul Ministru al Instrucțiunii cu concursul persoanelor reprezentante ale școlilor confesionale și a cărei text s'a formulat în spiritul cel mai liberal, precum a recunoscut în publicitate, presa minoritară din România.

Dr. NICOLAE BRÎNZEU.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Prin nedreptate și tirănie se sfarmă imperiile și se sdrobesc tronurile.

Montalambert.

INSEMNAȚI.

Oficiile publice de plasare. Legea plasării alcătuită curând după crearea ministerului muncii și promulgată la 30 Septembrie 1921 nu s'a putut pune în aplicare decât prin bugetul întocmit pe exercițiul 1922—1923.

Dela început, cum e și firesc la orice instituție nouă, s'au ivit numeroase dificultăți.

În primul rând greutățile financiare n'au îngăduit înființarea de oficii publice de plasare în toate capitalele de județe, ci numai în 25.

În al doilea loc, lipsa unui personal format pentru a i-se încredința conducerea oficiilor de plasare.

Apoi nedepinderea atât a patronilor cât și a lucrătorilor cu această nouă instituție.

Unde au funcționat nouile oficii. Primele 25 oficii publice de plasare, au fost: T.-Severin, Craiova, Târgoviște, Ploești, Constanța, Brăila, Galați, Bacău, Iași, Botoșani, Chișinău, Bălți, Cetatea Albă, Cernăuți, Rădăuți, Brașov, Sibiu, Lugoj, Timișoara, Arad, Tg. Mureș, Cluj, Oradea Mare și Satu Mare.

În anul următor s'a mai înființat un oficiu la Tighina.

În anul 1924 s'au înființat la Pitești, Bazargic, Aiud, Deva, Dej, Zalău, Sighet, C.-Lung (Bucovina) și Hotin.

În anul 1925 s'a înființat un singur oficiu la Focșani.

Comitetele de conducere. Conform articolului 20 din legea din 30 Septembrie 1921, în fruntea fiecărui oficiu public de plasare este un comitet format dintr'un număr egal de patroni și lucrători, iar ca președinte, având pe o persoană desemnată de ambele categorii din afară lor. Membrii acestor comitete sunt desemnați de către organizațiile patronale și muncitorești.

Cererile și ofertele pentru lucru. Prin modul cum oficiile publice de plasare își îndeplinesc obligațiunile, au ajuns să se bucure de un mare credit moral, încât activitatea lor a mers progresând, din an în an.

În anul 1922 au fost: 45,228 oferte de lucru, 39,171 cereri de lucru și s'au efectuat 26.128 plasări.

În anul 1913, au fost: 130,435 oferte de lucru, 102,267 cereri de lucru și s'au efectuat 78,827 plasări.

În anul 1924 au fost: 143,594 oferte de lucru, 128,460 cereri de lucru și 99,716 plasări.

În anul 1925 numărul plasărilor efectuate a trecut cu două zeci de mii față de anul precedent ajungând la 120 mii.

Din datele de mai sus, se poate constata că mai ușor se adresează patronii decât lucrătorii oficiilor publice de plasare; că diferența în minus a plasărilor efectuate, față de ofertele și cererile de lucru, este datorită următoarelor fapte:

Mulți lucrători se plasează singuri, după ce s'au înscris la oficii, iar alții nu vor să se angajeze a lucra în alte localități de cât acolo unde își au reședința.

Organizațiile muncitorești și oficiile de plasare. Organizațiile muncitorești — cu deosebire cele din Ardeal — care vedeau în plasare o armă de luptă contra patronilor (au biurourile de plasare pe lângă sindicate), n'au văzut cu ochi buni înființarea oficiilor publice de plasare.

Muncitorimea organizată îndeamnă pe muncitorii cari oferă lucru să evite aceste oficii și să se plaseze prin biurourile sale.

O lacună a legii plasării, este lipsa de o dispozițiune precisă, în cazul când fie patronul, fie lucrătorul, nu respectă condițiunile angajamentului.

Tablourile săptămânala între oficiu și consulat. Dat fiindcă plasarea bine organizată, este un remediu apreciat în combaterea șomajului, oficiile comunică între ele săptămânal tablouri de ofertele și cererile de lucru după profesioni.

De asemenea, se trimit tablouri tuturor legațiunilor și consulatelor noastre din străinătate, arătându-se profesiunile în cari avem lucrători indigeni fără ocupație, pentru ca să nu li-se acorde străinilor cari au aceleași profesioni, viza de intrare în țară, pentru angajamente.

*

Asociațiunea patronală în România. •Asociațiunea patronală• a fost creată în România prin legea de organizare a meseriilor, creditului și asigurărilor muncitorești din 1912. Este prin urmare de dată recentă, și luată după alte legislațiuni străine.

Scopul pentru care a fost creată această asociațiune profesională, este asigurarea muncitorilor contra accidentelor de muncă.

Ideea organizării profesionale e veche ca însăși munca, dar nu totdeauna dreptul de asociație a fost recunoscut ca astăzi.

În trecut, am avut corporațiile de meseriași (breslele). Acestea au fost însă desființate sub influența revoluției franceze. Oamenii de stat, îmbibați de spiritul secolului, al 18-lea idolatriza individualismul absolut, care-i impedează să vadă realitatea evidentă, interesele comune între indivizii cari exercită acelaș meșteșug sau profesiune.

Legile au fost însă neputincioase să impedeze tendința naturală de asociație profesională. Spiritul cooperativ a subsistat în lipsa corporațiilor și dacă ele nu s'au organizat mai curând, așa cum sunt astăzi, aceasta e datorită faptului că partizanii asociațiunilor profesionale le concepeau, în vechea lor formă, care nu mai corespundea condițiunilor materiale și morale ale societății.

Obligațiunea impusă de lege. Legea din 1912 la articolul 148 spune: »Patronii întreprinderilor prevăzute la articolul 140 sunt obligați a participa la Asociațiunea patronală în scopul de a asigura împreună pe lucrătorii lor, contra riscurilor provenite din accidente de muncă în marginile fixate prin legea de față«.

Întreprinderile enumerate la art. 140, sunt următoarele:

a) Industriile și meseriile cari întrebunțează mașini cu motoare de tot felul: cu aburi, cu gaz, cu electricitate, prin explozie sau hidraulice;

b) Întreprinderile de construcție, săpături de pământ, mine, cariere, cherestele, exploatările prin mașini agricole, exploatările de păduri, de mori, exploatările de tramway, și de căi ferate de tot felul, de navigație fluvială și maritimă precum și întreprinderile de transport în ceea ce privește pe încărcătorii și descărcătorii de mărfuri.

Conform acestei legi, Asociațiunea patronală este obligată să dea ajutor muncitorilor accidentați. Iar aceștia primesc: îngrijire în spital, ajutoare bănești, ajutoare de înmormântare și pensii pentru ei și pentru familiile lor.

Care e situația înainte de 1912. Înainte de 1912 situația în general era rea, atât pentru patroni cât și pentru muncitori.

Se dădeau și atunci ajutoare de către patroni, muncitorilor accidentați, dar ajutoarele acestea erau date fie de bună voe de către patroni și atunci erau socotite ca o binefacere nu ca o obligațiune, încât patronul da cât voia; sau, se obțineau pe calea justiției, și atunci ajungeau de multe ori prea târziu.

Legea din 1912 a fost o binefacere atât pentru patroni cât și pentru lucrători. Pe deoparte, patronii au scăpat de procese și de insistențele accidentaților, pe de altă parte lucrătorii au primit garanții pentru viitor, n'au mai fost spoliați de drepturile lor de unii patroni neomenoși.

Legea din 1912. Legea din 1912 dă garanție și patronului:

»Nimeni nu are drept și nu poate cere despăgubiri pentru prejudicii, fie morale, fie materiale, patronului membru al Asociațiunii patronale pentru accidente înfăptuite în lucrul său. Pentru asemenea accidente nu se pot dobândi decât rentele și pensiile ce se plătesc de Asociația patronală».

Contribuția patronilor în administrarea Asociației. Legea Nenițescu din 1912, pune accidentele de muncă în sarcina exclusiv a patronilor. Numai ei contribuie la asigurarea accidentelor dar în același timp, Asociația patronală administrează și fondurile, lăsând Casei Centrale (Consiliului de Administrație) controlul.

Cheltuelile fiecărui an se repartizează asupra tuturor patronilor înscrși ca membri în acest an după clasa de risc și salariile pe care le plătesc.

Acesta este sistemul din vechiul regat unde se aplică legea din 1912. În Ardeal, unde se aplică legea ungară din 1907, administrarea fondului și distribuirea ajutoarelor se face de Casa Centrală prin organele ei (Casele Cercuale).

Contribuția patronilor administrată anul acesta de Asociațiunea patronală se urcă la suma de 20 milioane lei numai în vechiul regat.

Construirea a două spitale pentru lucrătorii accidentați. Asociațiunea patronală, pentru a veni în mod mai eficace în ajutorul muncitorilor accidentați, a început clădirea unui spital de ortopedie în strada Hatmanul Arbore (Floreasca) și a obținut pe prețul de expropriere un al doilea teren de 4 ha. la Șosea dela ministerul agriculturii pentru construirea unui spital mare

Spitalul din strada Hatmanul Arbore, care va avea 50 de paturi și toate aparatele necesare chirurgiei mecanice va costa

25—30 milioane lei; și aceasta numai fiindcă cele mai multe aparate s'au cumpărat și adus în țară înainte de război.

După cum spunea domnul inginer D. Matak, administratorul delegat al Asociației patronale: »patronii, din primul an al înființării Asociațiunii lor, pătruși de datoria de a feri pe tovarășii lor de muncă cât mai mult posibil de accidente, au căutat și caută să ia toate măsurile posibile, pentru atingerea acestui principal scop, dela care depinde abundența brațelor de muncă, deci a unei producții abundente și mai presus de toate, a prosperității marelui familii a muncitorilor industriali, fie ei patroni sau salariați«.

»Dacă înainte de războiu când toate magazinele erau pline de rezerve era nevoie de o muncă și producție mult mai mare decât nevoile consumației zilnice, pentru ca țara să poată prospera, astăzi când totul este gol și sleit din cauză că atâția ani Europa a consumat și a distrus fără a produce nimic, astăzi, când trebuie să producem, nu numai pentru a putea preîntâmpina nevoile zilnice dar încă pentru a reface rezervele dispărute, trebuie cu toții, să ne dăm seama de efortul pe care trebuie să îl impunem pentru a ne reface. Acest lucru nu e posibil de cât numai dacă cei doi tovarăși, patron și muncitor vor înțelege fiecare, că singur nu însemnează nimic, pe când amândoi în frățească conlucrare înseamnă prosperitate și mulțumire nu numai pentru ei și familiile lor, dar încă pentru țara întreagă.

D. Ministru Chirculescu, a mers și mai departe cu prilejul solemnității punerii pietrei fundamentale a spitalului de Ortopedie, d-sa a felicitat și a îndemnat pe patroni să facă muncitorilor totdeauna la vreme concesiunile pe cari spiritul timpului le impune în interesul păcii interne și a progresului social.

Cu patroni, cari vor înțelege să acorde de bună voe, ceea ce muncitorii au dreptul să obție dela ei, și cu muncitori cari vor înțelege, că progresul și civilizația se bazează pe muncă și armonie socială, Statul român, va fi ferit de zguduiri zadarnice și păgubitoare.

C. A.

*

Băncile populare din România. Mișcarea cooperativă a început la noi în țară, odată cu înființarea primelor bănci populare, la anul 1893 din inițiativa unor cooperatori distinși ca: P. S. Aurelian, dr. C. I. Istrati, Emil Costinescu, D. Butculescu și Spiru Halet.

Cuvântul plin de entuziasm pentru mișcarea cooperativă pornit dela un bărbat de stat cu autoritatea lui Spiru Halet, a găsit un răsunset puternic în clerul și corpul didactic rural.

La 28 Martie 1903 s'a promulgat legea băncilor populare, pe baza căreia funcționează și astăzi cooperativele de credit din țara noastră.

Sub direcțiunea d-lor: I. G. Duca, G. Cipăianu, Fotin Enescu și Titus Axente, »Centrala Băncilor Populare« a desfășurat o activitate intensivă, atât în ce privește propagarea ideii, cât mai cu seamă, în cece privește organizarea mișcării cooperative.

Primele bănci populare în România. Primele bănci populare din vechiul regat sunt: »Malul de Răsuna« în comuna Voinești, »Țăranul« în comuna Șerbănești-Poduri, toate în județul Dâmbovița și »Caraimanu« în comuna Breaza-de-Sus în județul Prahova.

La finea anului 1902, în ajunul votării legii băncilor Populare, în interval deci, numai de 10 ani, s'au întemeiat în vechiul regat 708 bănci populare. Aceste frumoase rezultate, se datorcă în primul rând activității preoților și învățătorilor.

Casa Centrală a Băncilor Populare. La 1903 s'a întemeiat Casa Centrală a Băncilor Populare și Cooperativelor Rurale, dotată cu un fond de 20 milioane lei, și cu misiunea de a face oficiu de bancă centrală. Mulțumită activității acestei instituțiuni se găseau în vechiul regat la 1 Iulie 1904, un număr de 1422 bănci populare, cu un capital de aproape 7 milioane lei.

La finele anului 1918 erau 2966 bănci populare, cu 630.738 membri 186 milioane lei capital vărsat, 60 milioane depozite și 18 milioane lei fonduri de rezervă; iar la finele anului 1924, situația era următoarea: aproape 4000 bănci populare, cu 850 mii membri, 600 milioane lei capital, 500 milioane lei depozite și peste 50 milioane fond de rezervă.

Situația de astăzi. La 31 Decembrie 1925 aveam 4235 bănci populare, cu peste 700 milioane capital aproape 600 milioane depozite spre fructificare, 63 milioane lei fond de rezervă: iar bilanțul, s'a încheiat cu 2 miliarde 320 milioane lei.

Băncile populare din Bucovina. În acelaș timp cu apariția primelor bănci populare în vechiul regat și pornind dela aceeași idee: combaterea cămătăriei, s'au înființat și în Bucovina primele »însoțiri de credit« tip Reiffeisen: câteva de tip Schultze-De-litzsch, cu garanție limitată și foarte puține cooperative agricole.

În raporturile cu statul, mișcarea cooperativă bucovineană a fost autonomă.

Altă caracteristică a cooperăției în Bucovina: atât însoțirile cât și centralele lor, s'au înființat pe naționalități.

La 31 Decembrie 1925 funcționau în Bucovina: 83 bănci populare constituite după legea din 1903, 32 însoțiri de credit după legea austriacă, 65 însoțiri germane, 13 însoțiri rutene, și 9 însoțiri polone.

Situația în Ardeal. În Ardeal cooperăția de credit s'a dezvoltat până la anul 1920 în cadrul dispozițiilor vechilor legiuri ungare din 1875 și 1898, abrogate prin extinderea legii băncilor populare din vechiul regat în tot cuprinsul țării.

La unire, se găseau în Ardeal 700 cooperative de credit cu responsabilitate limitată (tip Schultze-Delitzsch) și 182 însoțiri de credit tip Reiffeisen, iar în Banat, funcționau 17 însoțiri de credit tip Reiffeisen și vre-o 40 însoțiri de credit românești. Prin acțiunea băncii Agrara din Cluj s'au înființat vre o 50 bănci populare românești.

Astăzi, cooperativele de credit din Ardeal, sunt grupate astfel:

330 cooperative, sunt afiliate la »Alianța cooperativelelor de credit« din Cluj;

182 însoțitori de credit și păstrare tip Reiffeisen afiliate pe lângă Casa de economie din Sibiu și

550 bănci populare create în baza legii din 1903 grupate în 6 federale: »Infrățirea«, »Andrei Mureșanu«, »Zorile« din Arad și »Zorile« din Ludoșul de Mureș.

Cooperativele de credit din Basarabia. Cooperativele de credit s'au dezvoltat în Basarabia, pe baza legilor rusești, sub numele de »tovărășii împrumut și păstrare«. »Legea instituțiilor de credit mărunț« datează din anul 1904. Tovărășiile de credit, au luat mare avânt în Basarabia după anul 1905.

Congresul din Kiev, ținut în 1912 a elaborat un proiect de lege prin care cooperativele se puteau constitui fără aprobarea statului, care nu-și lua nici obligațiunea de a le sprijini sau controla. Acest proiect s'a votat de către Dumă în 1914, dar depus în Senat, a rămas nevotat până în Martie 1917, când guvernul Kerensky i-a dat putere de lege.

În Martie s'a extins și în Basarabia, legea băncilor populare și a caselor centrale, după care, tovarășiile de credit s'au transformat în bănci populare iar uniunile în federale.

La 1 Mai 1926, erau în Basarabia 557 bănci populare și 45 tovarășii de credit, cari încă n'au intrat în lege. Din cele

557 bănci populare 214 sunt înființate după 1923 iar 343 sunt vechile tovărășii de credit.

Înainte de război, când există marea proprietate, și trebuințele sătenilor erau limitate, băncile populare, care serveau mai mult ca instituțiuni de credit personal la sate, și-au putut îndeplini rolul lor satisfăcând nevoile de credit prin mijloace proprii.

Situația de după război, creată pe deoparte de reforma agrară, pe de altă parte de deprecierea monetară au pus băncile populare în nevoia de a face apel la creditul străin prin intermediul centralei băncilor populare.

Conducătorii cooperăției speră ca în scurt timp cooperăția să ia în țara noastră un nou și puternic avânt.

*

Asigurarea contra accidentelor de muncă. Asigurarea contra accidentelor de muncă, a devenit obligătoare în România, prin legea din 25 Ianuarie 1912 pusă în aplicare la 1 Aprilie 1912.

Până în acest an, asigurările muncitorești în țara noastră, nu aveau caracter obligator. Un început se făcuse în 1902 când s'au întemeiat casele de ajutor pentru boală atașate corporațiilor de meseriaș. Aceste case, nu au adus însă meseriașilor foloase însemnate, de oarece le lipsea o bază tehnică de funcționare care ar fi garantat un echilibru între sarcinile asigurării și veniturile ei.

Legea din 1912 a așezat asigurările muncitorești pe baze științifice, pe deoparte introducând asigurarea obligătoare, iar pe de alta, lărgind mult câmpul asigurărilor.

Dela încheierea păcii generale sta-ul român a continuat să aplice legile de asigurări sociale moștenite dela statele cu cari am fost în război, încât astăzi asigurările muncitorești funcționează sub regimul a trei legislații diferite:

În vechiul regat se aplică legea din 1912 care în 1921 a fost extinsă și în Basarabia.

În Ardeal se aplică legea XIX ungară din 1907 modificată de consiliul dirigent în 1919 și prin legile ulterioare.

În Bucovina se aplică trei legi: din 1887, 1888 și 1907.

În vechiul regat și Basarabia. Legea din 1912, lasă întreaga sarcină a asigurării contra accidentelor de muncă pe seama patronilor, cari pentru a o îndeplini sunt grupați în »Asociația patronală«, al cărei sediu este la casa centrală a

asigurărilor sociale. Statul ca patron nu intră în asociația patronală, el singur fiind asigurătorul lucrătorilor din întreprinderile sale.

Sunt supuse asigurării contra accidentelor următoarele întreprinderi, fie ale statului, fie particulare:

Industriile și meseriile cari întrebuițează motoare de tot felul.

Întreprinderile de construcție, săpături de pământ, mine, cariere, cherestele, exploatări prin mașini agricole, exploatări de păduri, mori, tramvaie, căi ferate, navigație și transport. Numărul acestor întreprinderi, poate fi mărit de casa centrală.

Toate întreprinderile supuse asigurării de accidente, sunt încadrate în clase de risc, fiecare clasă, având exprimat gradul de pericol printr'un coeficient de risc. Cotizația se stabilește având în vedere coeficientul de risc și suma salariilor plătite anual de patron, ori suma mașinilor, cum este la exploatărilor cu mașini agricole.

Acoperirea cheltuelilor asigurării (medic, spital, proteze, rente de invaliditate, ajutor de înmormântare, pensuni, se face prin asociația patronală.

Cotizațiile patronilor se stabilesc la sfârșitul fiecărui an dar sunt obligați să plătească aconturi asupra cotizației definitive, chiar în cursul anului.

De această asigurare pot beneficia lucrătorii, șefii de echipe, supraveghetorii, meșterii sondori, contra-meșterii și toți acei ce au ocupațiuni similare, oricare ar fi denumirea lor.

Legea din 1912 se aplică și în Basarabia încă din 1921, complectată astfel, încât sarcinile datorite de patronii basarabeni sunt calculate de casa centrală, trebuind să acopere și cheltuelile făcute cu aplicarea legii.

Situația în Ardeal. În Ardeal, ca și în vechiul regat, sarcina asigurării de accidente o supoartă numai patronii. Asigurarea se face prin casele cercuale, cari țin de casa centrală a asigurărilor sociale.

Spre deosebire de legea din 1912 care se aplică în vechiul regat, legea XIX-a ungară din 1907 cuprinde un vast câmp de extensiune al asigurărilor contra accidentelor enumerând 26 de categorii de asigurați, cuprinzând și personalul întrebuițat în întreprinderile statului, județelor și comunelor.

La aceste numeroase categorii de asigurați decretul din 1919 al consiliului dirigent a adăogat pe lucrătorii și servitorii agricoli.

Legea din Ardeal admite și asigurarea facultativă contra accidentelor.

Cei asigurați obligator, trebuiesc înștiințați la casa cercuală.

Acoperirea cheltuelilor asigurării, se face prin sistemul repartiției, proporțional cu gradul de risc și suma salariilor plătite anual. La cotizații se adaugă și sumele destinate construirii fondului de rezervă. Incadrarea întreprinderilor în clase de risc se face de către casele cercuale. Tabelele de riscuri sunt revizuite de casa centrală a asigurărilor din cinci în cinci ani. Calculul impunerii se comunică la timp patronului, iar patronii cari întrebuințează mai puțin de cinci lucrători plătesc în loc de cotizație o taxă de asigurare fixă, stabilită de casa centrală. Ca și în vechiul regat, patronii pot fi obligați a plăti avansuri asupra cotizației definitive.

În Decembrie 1924 rentele de accidente acordate invalizilor și urmașilor, au fost sporite cu aproximativ de 4 jum. quantumul rentei de bază.

Asigurarea contra accidentelor în Bucovina. În Austria, asigurarea contra accidentelor se realiza prin mutualități, cuprinzând fiecare întreprinderile industriale dintr-o provincie. Pentru Galiția și Bucovina s'a instituit un institut de asigurare unic, cu sediul la Lemberg.

În Mai 1919 s'a creat un »Institut provizoriu pentru asigurarea muncitorilor contra accidentelor« cu sediul la Cernăuți care avea să aplice legea austriacă din 1887.

Lucrătorii dela căile ferate erau asigurați de un institut special cu sediul la Viena (acești asigurați au trecut după unire la Casa Muncii căilor ferate) iar lucrătorii minieri asigurați la un institut profesional special au trecut la un loc cu celelalte categorii de asigurați la institutul provizoriu din Cernăuți.

Sarcinile asigurării, sunt suportate în întregime de patroni, sistemul financiar, este acela al primelor fixe. Tabela clasificării riscurilor se stabilește de Casa Centrală a asigurărilor și se revizuește la fiecare cinci ani.

Institutul de asigurare este administrat de un consiliu format din reprezentanți ai patronilor, lucrătorilor și ai statului în proporție de o treime fiecare.

Rentele se stabilesc de un tribunal arbitral cu sediul la Cernăuți.

Din expunerea de mai sus se vede că legile în vigoare astăzi sunt prea diferite pe tot cuprinsul țării, și nevoia unifi-

cării regimului asigurărilor este din ce în ce mai mult simțită.

D. N. D. Chirculescu, a întocmit un proiect de unificarea asigurărilor sociale. (V.)

*

O statistică asupra avorturilor din Moscova. Fizicatul comunal din Moscova a certificat zilele acestea vre-o 17.000 de cartetece cari au fost eliberate femeilor tinere în 1925, permițându-li-se avorturi artificiale. Din acest vast material s'a putut constata că cea mai mare parte a femeilor care au obținut autorizația din partea fizicatalui, este în vârstă de 20—29 ani, iar o mică parte în vârstă de 16—19 ani. Peste 18 la sută din aceste petiționare nu se aflau în căsătorie legală, adică fără ca să fie înregistrate. Acest fapt a contribuit foarte mult pentru ca să se admită de autoritățile în drept avortul cerut. Multe femei din această categorie au motivat cererea lor, aducând ca indiciu că legăturile lor conjugale nu sunt atât de solide ca să poată spera la un sprijin în viitor a copilului din partea tatălui său. Cea mai mare parte din aceste femei nici nu împlinise 20 ani.

Cel mai mare număr de permisiuni a fost eliberat soțiilor funcționarilor sovietici (24 la sută). Apoi urmează soțiile de lucrători (21 la sută), funcționare sovietice (15 la sută) și muncitoare (14). Cam la fel este numărul avorturilor între lucrătoarele și femeile fără lucru. Din materialul cercetat s'a putut deasemenea constata că cel mai mic număr dintre cele ce au recurs la avort artificial, îl formează studentele soțiile studenților. Deasemenea și numărul avorturilor celor cu profesie liberă este mic (doctorițe, artiste, scriitoare).

Peste o jumătate din femei au obținut permisiune pentru avort din motive că au deja mai mulți copii. Pentru provocarea unui avort în prima sarcină au fost eliberate foarte puține permise. Acest fenomen variază în diferite pătri sociale. Avortul în primul caz de sarcină se admite în special studentelor, având ca motive lipsa de surse materiale pentru creșterea copilului. Starea sănătății, dorința de a masca sarcina și alte cauze nu destul de clare, sunt și ele motivul pentru permiterea avortului. După statistica fizicatalui comunal din Moscova din 1925, la fiecare 100 copii revine 30 de avorturi permise. Acest număr este și mai mare dacă se va lua în considerație că el cuprinde numai avorturile permise sub îngrijirea instituțiilor

Statului. În multe cazuri comisiunea sanitară nu permite avortul și atunci femeile n'au decât să recurgă la un ajutor privat ceea ce se practică pe larg în Rusia.

Pe când în Europa occidentală nașterea obișnuită a unui copil în clinicile obstreticale nu cere mari cheltueli, iar un avort artificial se ridică la mari sume, în Rusia sovietică este tocmai contrarul. Aci un mamoș privat trăește ca în raiu, cu toate că pretinde pentru un avort o sumă minimală față de ceea ce se plătește în streinătate. Ajunge numai de amintit că pentru un avort se plătește în mediu 50 ruble față de plata pentru o facere normală de 350 ruble. Deși organele sanitare luptă contra călcării legii avorturilor, totuș chestiunea în această privință este departe de a fi rezolvită și legea pierde mereu valoarea ei. Aceași situație ce domnește în orașe se prezintă și la sate.

Mesianism Bolșevic. Kautsky analizând perspectivele revoluției ruse a spus:

»Dacă Rușii încetează de a fi poporul ales al revoluției, atunci revoluția mondială va trebui să fie confesiunea care să salveze poporul rus«.

Această idee vrea să cuprindă o judecată sintetică asupra raporturilor dintre regimul sovietic și istorie.

Rusia a încetat de a fi poporul ales al revoluției.

Era un moment, când istoria (ca totdeauna) a urmat linia celei mai mici rezistențe. »Atunci — susține Troțki — epoca revoluționară a făcut erupție pe poarta care a fost mai puțin baricadată. »Revoluția însă este punctul de plecare al unei epoci revoluționare care va angaja lumea întreagă«.

S'a întâmplat însă ca bolșevismul să nu poată fi definitiv fixat nici în Rusia.

Sovietele care au început prin a fi apologiștii Adunării Naționale alcătuită pe baza de sufragiu universal, au înlăturat această instituție după prima încercare de a-și exercita oficiul.

Sovietele au preconizat și au aplicat cu rigurozitate exproprierea capitalului. După doi ani au oferit americanilor și germanilor bogățiile naturale imense ale Rusiei întregi, readucând capitalismul pe cale de contract după ce l-au desființat pe cale de lege.

Bolșevicii au dobândit puterea distrugând armata și au

fost nevoiți s'o reconstitue pe bazele unei discipline înfinit mai riguroase, decât sub regimul țarist.

Au vrut să introducă democrația de stat și s'au mulțumit să se oprească la formula dictaturei personale.

Erau gata să desființeze clasele și s'au trezit în afară de proletariatul așezat în locul burgheziei, cu alte clase suplimentare, unele mai puternice decât proletariatul, altele inferioare lui.

Trotzki și-a dat seama că revoluția rusă se îndreaptă vertiginos spre dreapta.

Poporul slav nu s'a dovedit a fi »poporul ales al revoluției« — după cum s'a exprimat Kautzki.

Pentru ca să se poată menține, sovietele sunt gata să facă toate concesiile militarismului, capitalismului, birocrației. Ele refuză însă orice concesiune democrației, având sentimentul că pe această cale se prăbușește accelerat revoluția.

Trotzki preconizează tocmai această soluțiune.

El este convins că revoluția mondială va salva poporul rus, care a inaugurat cu jertfe imense epoca revoluționară a istoriei (!?)

În acest scop însă se impune sovietelor o politică de lungă durată, de răbdare și de îndărătnică acțiune.

Realizarea ei trebuie să înceapă prin democratizarea treptată a statului bolșevic.

Revoluția mondială nu se poate pregăti de către o Rusie izolată.

Trotzki reclamă un contact statornic social și politic cu omenirea întregă, pentru a putea activa forțele revoluționare ale proletariatului de pretütindeni.

Opera aceasta nu poate fi realizată decât de muncitorimea rusă, militarizată. Trotzki preconizează deci națiunea armată.

Militarizarea muncii nu este după dânsul invențiunea câtorva oameni politici dintr'un departament militar. Ea apare ca o metodă inventabilă de organizare și disciplină a muncii fundamentale necesară succesului revoluției.

Cu un stat democrat, și o armată puternică, Trotzki vrea să iasă în întâmpinarea revoluției mondiale, singura salvare a revoluției ruse.

Firește, concepția mesianică bolșevică nu putea fi reprezentantă în lumea scytă decât de un vizionar semit, care a trecut prin toate peripețiile revoluției ruse, și fie că se află în fruntea armatei sau a producției, a manifestat singură și constantă obsesie: transformarea lumii, o nouă ordine universală.

La originea evenimentelor recente despre care se ocupă întreaga presă, trebuie căutat microbul frigurilor pe care le-a inoculat poporului rus. Troțki ajuns în ultimul timp conducătorul armatei muncitorilor, a producției, în vederea aceluiași scop uriaș: intensificarea maximă a producției, a disciplinei și voinței proletare, în vederea cuceririi lumii.

B. Am. — P.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Eu iubesc Biserica, ea e Mama mea... Voiu veni într'ajutorul preoților, a misionarilor, a Bisericii întregi.

S. Tereza P. I.

MISCELLANEA.

Al X-lea congres al „Uniunii internaționale pentru Liga Națiunilor. În Iulie s'a ținut la Aberystwith în Anglia al X-lea congres al Uniunii internaționale pentru Liga Națiunilor. România era reprezentată prin d-nii Vasile Stoica, Ciotori și S. Șerbescu sub președinția d-rei Văcărescu.

Temp de cinci zile, delegații celor 30 de asociații, ce erau reprezentate au discutat toate chestiunile în legătură cu criza actuală prin care trece Liga Națiunilor. În special, s'au făcut discuții largi în jurul modului cum ar trebui compus pe viitor Consiliul Ligii.

Asociația britanică, foarte influentă prin numărul mare de aderenți ce are (peste un milion), era contra oricărei înmulțiri a locurilor permanente din consiliu, admitându-se numai intrarea Germaniei.

Amicii noștri polonezi, cari erau cei mai interesați în cauză, deoarece Polonia pretinde și ea un loc permanent în Consiliu, au reușit să schimbe aceasta părere, și adunarea plenară a votat o moțiune prin care cere Consiliului dela Geneva să propună modificarea consiliului, astfel ca nici un stat să nu fie jignit în pretențiile sale legitime.

Regimul minorităților, conform tratatelor de pace. Ceeace interesa mai mult România, erau chestiunile în legătură cu situația minorităților. În sesiunea de astă toamnă a Consiliului Ligii, d. Mello-Franco, reprezentantul Braziliei, făcuse un raport, în care afirma că protecțiunea minorităților nu trebuie să tindă la perpetuarea unor conflicte politice în sânul statelor, ci aceste minorități vor trebui cu încetul, să se contopească în statul din care fac parte, asigurând acestuia deplina unitate națională. În acelaș sens se pronunțaseră atunci și d-nii Chamberlein și Beneș.

Această atitudine a Consiliului a fost viu criticată de către partizanii minorităților, cari sunt foarte numeroși în Uniune.

Sir Dikens unul dintre membrii cei mai de seamă ai Ligii Britanice, întocmise un lung raport, prin care conchidea că Consiliul a avut o atitudine greșită, și că orice încercare de absorbire a minorităților trebuie condamnată ca fiind contrară tratatelor.

Atât d. Serbescu, cât și delegatul italian, au arătat că nu a fost vorba în raportul Mello-Franco de o oprimare a minorităților, sau de o asimilare forțată, la care nimeni nu se gândește, ci numai de unitatea politică a Statelor, adică de îndatorirea cetățenilor minoritari să se poarte cu lealitate față de statul căruia aparțin.

În cele din urmă s'a votat o moțiune, în care se constată îndatorirea minoritarilor de a fi leali față de Stat, și se condamnă orice încercare de absorbire cu forța a minorităților.

O altă chestiune importantă, — propunerea de instituirea unor noi proceduri pentru examinarea petițiilor adresate de minoritari la Liga Națiunilor, — a fost amânată pentru la toamnă.

În genere, agitațiunile întreținute de adversarii nostri în chestiunea minorităților, găsesc mult ecou în unele sfere din apus, în spezial la partidele liberale și radicale.

*

Izbăvirea Europei Merejkowski, leagă izbăvirea vremii de credința creștină. »Această credință, — spune el, — a făcut Europa. Fluviul civilizației europene a curs în matca săpată de creștinism. Marele pericol ar fi să pierdem sufletul sufletului, — legea creștină.

*

Un cuvânt al lui Foerster. — Marele pedagog și reformator școlar Foerster, care nici odată n'a tăgăduit vinovăția Germaniei și care a condamnat cu asprime metodele de războiu ale germanilor, conchide cu privire la rostul istoriei în educația morală și socială a unui popor, că ea trebuie să fie pentru tinerime un desinfectant împotriva miasmelor imorale cari se ridică neîncetat din spectacolul contagios al minciunii de pe imensa scenă a lumii. Adevăratul educator trebuie să arate tinerimei că scopul nu scuză mijloacele, că mijloacele sunt, uneori aproape atât de importante cât scopul, deoarece constituie urzeala gândirilor și acțiunilor noastre. Un scop înalt nu trebuie nici odată urmărit și împlinit prin mijloace necurate.

*

Suedia și regimul beuturilor alcoolice. *Sistemul restrângerii consumațiunii a dat în această țară rezultate excelente.* Berliner-Tageblatt publică un interesant articol asupra sistemului din Suedia pentru comerțul cu beuturi alcoolice.

După ce arată întinderea ce luase în acea țară consumațiunea alcoolului, favorizată prin clima rece și sgârzenia solului, care în multe regiuni nu produce decât recolte slabe, corespondențul german spune: — Dela începutul secolului al XIX-a mișcarea contra alcoolismului a luat în poporul suedez proporții din ce în ce mai vaste. Această mișcare a mers mână în mână cu legislația și administrația țării.

În decursul câtorva decenii se părea că Suedia va fi cea dintâi dintre statele baltice care va da exemplul prohibirei complete a alcoolurilor. În 1909 s'a produs o grevă generală în care timp guvernul a interzis orice fel de comerț cu alcool. Urmările sociale în acest scurt răstimp de experiență a făcut o impresie atât de covârșitoare încât la un plebiscit făcut din populația de 5 și jumătate milioane, două milioane cetățeni au votat pentru prohibirea totală, iar pentru menținerea măsurilor existente au fost doar o zecime din numărul total de votanți. Guvernul ar fi introdus atunci prohibirea completă dacă nu s'ar fi ridicat un adversar energic împotriva acestei măsuri. Acel adversar a combătut sistemul prohibirei radicale și din lupta de idei a rezultat sistemul de astăzi, sistem admis de toate straturile sociale și de care nici un partid politic nu se poate atinge.

Programul lui Bratt. Cel care a fost promotorul sistemului și care l-a și pus în practică este și astăzi în fruntea grupului «central» este medicul din Stockholm d. Ivan Bratt. Programul sistemului complet este greu de expus în cadrul unui articol, redăm aci câteva din punctele sale principale: Primul punct constă în eliminarea oricărui interes particular în fabricarea și vânzarea alcoolurilor. Prețul consumației trebuie să fie al statului. Obținerea alcoolului depinde de mijloacele individuale. Astfel întregul comerț cât și fabricarea alcoolului în Suedia au fost monopolizate. Acest monopol a fost dat de stat la două societăți puse sub controlul statului.

Grupul central a organizat acele societăți. Centrala aceasta are în Suedia dreptul să fabrice alcoolul (exceptând berea) să-l importe și să-l exporte.

Toate fabricile de acest soi u fi aparțin. Centrala vinde particularilor și debitelor cantitățile pe cari le socoate suficiente. Ambele societăți de sub direcția Centralei, au au dreptul să dea acționarilor un divident ce ar trece peste 7 procente.

Această măsură nu încurajează pofta de câștig a oamenilor de afaceri suedeze. Comercianților detaiști li s'a fixat câștigul; cei cari obțin câștiguri mai mari sunt constrânși să verse sumele către stat care la rândul său nu poate primi în buget sume mai mari decât cele odată prevăzute, pentruca nici statul să nu cadă în ispită și să sporească acest consum.

În Suedia nu există bodegă, nu există reclamă pentru alcool, nici pivniți cu »vinaturi speciale«.

Nimeni nu are interes ca să provoace clientela la băutură. Astfel a fost desființată una din sursele cele mai puternice oricărui exces de alcool.

Un sistem ingenios. Cine vrea să bea în Suedia alcool trebuie să devie direct sau indirect clientul »sistemului«. Clientul este bine observat și marfa nu i-se dă decât atât cât are nevoie personal. Înainte de orele 12 ziua și după orele 12 noaptea vânzarea este oprită. În celelalte ore, alcoolul se vinde odată cu mâncarea în valoare de cel puțin 1 coroană.

Măsura acordată prin lege prevede pentru bărbați 15 ctl. pentru femei 75 ctl.

Adolecenții sub 12 ani nu sunt admiși în localuri de băuturi spirtoase, după cum nici celor remarcați ca iubitori de mult alcool. Pentru vin, măsurile sunt mai puțin stricte.

Controlul individual. Una din măsurile principale prevăzute în »sistem« este și controlul individual pentru cei cari cumpără băuturi la domiciliu. Spirtoasele și vinul se vând numai în oficiile societății care sunt la Stockholm în număr de 30. Cererile de cumpărare se adresează Centralei care le admite sau le respinge. Vânzarea este refuzată: Persoanelor prea tinere. Vâsta cerută variază între 21—25 ani. Celor cunoscuți ca violenți, scandaligaii. Tribunalele suedeze nu admit beția ca o scuză a delictelor ci agravează culpa.

Maximul de băutură admis este de 4 litri pe lună, iar și aceasta se admite numai celor cari dispun de avere solidă. Femeilor li se acordă cantități mult mai mici.

Cartela de alcool se dă pe cartiere și controlul se face cu mare stricteță. Pentru străini există la Stockholm un oficiu special.

O reformă populară. Aplicarea acestui sistem — conchide »Berliner-Tageblatt« a dat de plină satisfacție întregii opinii suedeze.

Din an în an, a scăzut consumul alcoolurilor și odată cu el și numărul alcoolicilor cu tot cortegiul lor de crime și delictе.

D-rul Bratt a dat țării sale una din cele mai folositoare opere sociale. Prin dezvoltarea vastului său program, nici o clasă n'a fost dăunată.

Lucrătorii de prin destilării au continuat a lucra, comerțianții au avut ce pune în consumație, publicul a găsit băuturi spirtoase; numai măsura a fost redusă astfel că »populația« treptat — treptat a fost îndreptată pe calea cea sănătoasă: libertatea generală; iar spoliarea, specularea mulțimei, a fost îngădită de stat pentru salvarea forțelor naționale.

*

Minoritățile la Geneva. Minoritarii Statelor europene, — cu excepția slovacilor din Ungaria — s'au întrunit la Geneva în al doilea congres pentru a discuta chestiunile, ce-i interesează. Congresul a durat dela 25—27 August.

Dintre grupele de minoritari, cari n'au participat la primul congres, dar cari au fost invitați la al doilea, amintim pe cehoslovacii din Austria, evreii din România și malorușii din Polonia. Astfel au participat la acest congres toate minoritățile din Europa, afară de slovacii din Ungaria. Considerând, că numărul acestora în Ungaria se ridică la 200.000, este de neînțeles, ce motiv a împiedecat pe inițiatorii congresului, să nu invite o grupare atât de importantă.

Congresul a fost prezidat de deputatul slavon în parlamentul italian Wilfan, secretariatul general fiind ținut de dr. Amende.

La ordinea zilei au fost următoarele puncte:

1. Asigurarea libertății culturale.
2. Chestia limbilor.
3. Egalitatea drepturilor pe teren economic.
4. Chestia dreptului de cetățenie.
5. Dreptul electoral.
6. Conflictеle între minorități și guvern.

Pentru discuția acestor atât de complicate chestiuni s'au format comisiuni, însărcinate cu examinarea lor, în cari fac parte delegați de-ai tuturor minorităților.

S'au format deci patru comisii:

1. Una pentru chestiunile economice.

2. Una pentru cele juridico-politice.
3. Una pentru chestiunile culturale.
4. Și una pentru ordanzare.

În aceste comisii s'au examinat toate chestiunile la ordinea zilei, astfel că în ședința plenară s'au depus rezoluțiunile gata, pentru a fi discutate.

Ungurii din România sunt reprezentați prin senatorul Balogh Arthur, Jakabffy Elemér și Kernner Zoltán.

După anumite versiuni slovacii din Ungaria nu s'au prezentat, deoarece ei nu se consideră ca minoritari, ci ca unguri cu buze slovace.

*

Criminali streini în S. U. A. Anume afaceri recente (Cathcart și Karlovi) au atras atenția asupra pericolului din ce în ce mai mare cel constituit pentru Statele Unite prezența criminalilor străini și asupra proiectului de modificare a legii imigrării, astăzi în vigoare. Câteve ziare discută acest proiect care ar admite în Statele Unite 500,000 părinți ai străinilor care sunt deja în țară mai mult decât numărul autorizat de legea actualmente în vigoare. Pecând în virtutea legii prezente sunt autorizate să între numai femeia și un copil necăsătorit sub optsprezece ani al unui cetățean din Statele Unite, noua lege ar lăsa să între femeia, bărbatul, copilul necăsătorit sub 21 ani, tatăl și mama acestui cetățean precum și nevasta, bărbatul și copilul necăsătorit sub 21 ani al unui străin care a declarat intenția de a se naturaliza.

*

Reforma agrară în Jugoslavia. Chestiunea agrară și aceea a colonizării agricole constituie la vecinii noștri dela unire încoace una din cele mai mari probleme în Stat.

Jugoslavia are 10.944,790 hectare de pământ arabil, cam 44% din toată întinderea țării. Acest teren nutrește un număr de 9.613,858 de cultivatori și 581 de proprietari de latifundii. După statistica oficială, fiecare din acești mari proprietari dispun în mediu de circa 3366 hectare pe când un cultivator simplu de abia are o proprietate de 1½ hectare.

Notăm, că în Jugoslavia trăiesc 1.900.000 de familii de țărani, dintre cari peste 600,000 n'au nici o palmă de pământ propriu.

În virtutea unui decret provizoriu cu data din 27 Febr. 1919, pământul trebuie dat acelor, cari îl cultivă, plătindu-se în schimb proprietarului o îndemnizare din partea Statului. În felul acesta cultivatorii fără pământ au ajuns proprietarii terenului, ce-l cultivau.

115.000 de familii de țărani cu aproximativ 650.000 de membrii au luat în posesiune 900.000 de hectare.

Tot în acest decret s'a luat o parte din proprietățile lor la vre-o 40.000 de familii de cultivatori din Bosnia și Herțegovina.

În Voivodina, ca și în Croația și Slavonia marile domenii au fost împărțite între voluntari în schimbul unei răscumpărări în rate de câte 4 ani. Astfel 185.000 de familii au primit 286.483 de hectare. În Serbia meridională 6500 familii au primit 30.000 hectare.

Aceste operațiuni au fost făcute în mare parte de guvernele precedente. Actualul guvern radical-radicalist n'a abordat decât soluția problemei, ce i-se părea mai gravă și anume chestia agrară în Dalmația.

În această regiune situația agriculturii a suferit influința unei triple legislațiuni: cea venețiană, turcă și austro-ungară.

După statistică se găesc în Dalmația 63,455 ferme dintre cari 40% formează așa-numitul Zakup.

Cu toate că este greu actualului guvern, să rezolve problema aceasta pe baza principiului ca pământul să fie al celui ce-l cultivă, totuși este îmbucurător faptul, că manifestă o vie dorință în acest sens spre binele și liniștea țării.

*

Moravuri orientale: târgurile de copii. Ziarele engleze ne-au adus vestea că guvernul britanic a interzis într'unul din ținuturile de sub protectoratul statului englez, Hongkong, așa numitul târg „Mulsai“, care în țara zidurilor proverbiale datează din cele mai îndepărtate timpuri.

Desvoltarea la care ajunsese acest obicei al pământului depășise orice spirit de toleranță, de oarece cruzimea și bestialitatea întreceau orice limite.

Târgul acesta nu-era altceva decât o sclăvie a copiilor în forma cea mai hidoasă și mai respingătoare. În aparență o instituție de binefacere, în care părinții săraci își trimiteau copiii pentru a-și mai ușura din greul vieții, „azilul“ acesta

facea un adevărat târg cu părinții, cari în cele din urmă renunțau în schimbul unei sume derizorii, la drepturile lor de părinți.

Astfel, fetițe între 4 și 13 ani erau scoase din casa părintească și „adoptate” fie pentru scopuri casnice, fie pentru a le prostitua. Contractul de vânzare cuprindea uneori puncte ca acestea: „Asupra copilei cumpărate poate dispune cumpărătorul după voia și buna sa chibzuire”. Sau: „Părinții renunță de a cunoaște viitorul domiciliu al fiicei lor”. Sau: „De s'ar întâmpla să moară copila, se interzice orice cercetare asupra morții ei”.

Numai în anul 1921 s'au încheiat 50,000 de astfel de contracte. Se poate ușor închipui ce dezastru ar fi fost dacă acest „vechi obicei chinezesc” n'ar fi fost desființat. A. L.

*

Bahaismul, o religie universală. În „Erkenntnis und Befreiung” (no. 33, August) e publicată o scrisoare din Persia adresată profesorului Auguste Forel, autorul bine cunoscut al operei „Problema sexuală” și unul dintre acele spirite curioase cari luptă împotriva oricărei dogme sociale sau religioase. În acea scrisoare se dau unele lămuriri asupra bahaismului.

„Religia bahaistă e lipsită de formele confesionale a-le celorlalte religii; ea nu are dogme nici preoți, e o religie pentru întreaga lume, închinată numai bunei stări sociale și culturii întregii omeniri (!) Ea are adepți în toate țările. În Persia, unde s'a ivit în 1852, bahaismul numără un milion de adepți. El a pătruns și în Rusia, India, Birmania, Germania, Austria, America de Nord, Elveția, Turchestan, etc. În urma propagandei islamiștilor fanatici, adepții bahaismului sunt persecutați. Bahaismul însă nu respinge nici una din celelalte credințe. În cadrul principiilor sale vreau să fie armonizate elementele *omenești* pe cari le găsim în creștinism, judaism, islamism, budism și chiar în monism și ateism. Toți trebuie să lucreze pentru binele omenirii și pentru pacea pe pământ”.

Iată cele nouă principii ale bahaismului (după numele fondatorului său Abdal Baha): 1) căutarea independentă a adevărului; 2) unitatea genului omenesc; 3) unitatea religiunilor: Moise, Iisus, Mahomed, Buda sunt o singură ființă, o

singură esență și o singură cauză, un singur principiu; 4) acordul între religie, știință și gândire; 5) egalitatea bărbatului și femeii; 6) soluția problemei economice, munca utilă și obligatoare, împărțirea de bună voie a bogățiilor; 7) stabilirea unei limbi internaționale auxiliare; 8) pacea universală; 9) tribunal internațional.

O religie care, recunoscând pe toate celelalte, tinde să le unească în cadrul arbitrar fixatelor interese generale și permanente ale omenirii, este menită să ajungă soarta tuturor exhibițiilor fantesiste ale unor filosofi mai mult sau mai puțin cugetători.

A. L.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Eu conjur pe fiecare tată să pregătească o posteritate care să cunoască Evanghelia, să cumpănească marile adevăruri propovăduite de această mare carte sublimă și să le graveze în mintea copiilor săi.

Voltaire.

Cărți, Reviste, Ziare.

Dr. G. Fireza: „*Ce ne va scăpa de iad?*” Lugoj (Biblioteca Mântuește-ți sufletul No 8—9). Prețul 8 lei.

O broșurică de 56 pagini aducându-ne aminte de *moarte*, de *judecată*, de *iad* și de *rai*, cu îndemnuri evanghelice și scrisă pe înțelesul tuturor. O recomandăm cu căldură.

*

Volbură Poiană: „*Fata din Ardeal*”, poem național. (Biblioteca „Semănătorul”, No. 144—145, Arad). Prețul 10 lei.

Poemul național „*Fata din Ardeal*” de Volbură Poiană, e o lucrare de propagandă națională, care poate fi luată cu folos în repertoriile teatrelor sătești.

*

Aristofan: *Păsările* (comedie) traducere în versuri de St. Bezdechi. (Biblioteca „Semănătorul” No. 164—165 Arad 1926. Prețul 15 Lei.)

Tânărul profesor de universitate din Cluj, dl St. Bezdechi, e un bun și neobosit traducător din grecește. Grație activității d-sale avem astăzi la îndemână o seamă din capodoperile literaturii grecești.

Comedia „*Păsările*” de Aristofan înseamnă un nou succes în activitatea de traducător a d-lui St. Bezdechi.

*

Dr. S. Stanca: *Greva și alte povestiri*. (Biblioteca „Semănătorul”, No. 150, Arad. Prețul 5 Lei.)

Părintele dr. Sebastian Stanca e un bun povestitor. Culegerea de față cuprinde câteva povestiri morale cari pot fi citite cu folos în păturile largi ale poporului nostru, mai ales în vremea noastră de ticăloșie generală.

*

Tudor Vianu: *Masca Timpului*. (Critică literară). (Biblioteca „Semănătorul” No. 173—174. Arad 1926. Prețul 10 lei)

Tudor Vianu e o nădejde a criticii românești contemporane. Spirit ponderat, cu orizonturile luminate de o vastă

cultură, Tudor Vianu, prin cele câteva cărți publicate până în prezent, promite mult.

Volumul „Masca Timpului“, publicat de Biblioteca „Sămănătorul“, e o nouă dovadă în această privință.

*

Guerreau Maurice, *L'organisation permanente du travail*, Rousseau & Comp., Paris.

Un studiu cu caracter juridic. Prin partea a XIII-a a tratatului dela Versailles și Pactul Societății Națiunilor, s'a făcut un progres în istoria relațiilor internaționale, inaugurându-se în același timp o nouă îndrumare a dreptului internațional.

Lucrarea ne dă pentru întâia oară o expunere precisă a puterilor și atribuțiilor pe care le au organele componente ale organizației internaționale a muncii.

În introducere, autorul amintește drumul parcurs de ideia unei legislații internaționale a muncii, dela Robert Owen până la conferința Păcii și lucrările comisiei de legislație internațională a muncii care a elaborat partea privitoare la muncă din tratatele de pace.

Studiază apoi organizația din punct de vedere juridic, arătând opera săvârșită de ea, contestațiile ce s'au ridicat împotriva ei și soluția la care s'a ajuns.

În cele din urmă analizează articolele tratatului care arată autoritățile însărcinate să controleze felul cum statele își îndeplinesc obligațiile pe care le-au contractat devenind membrele Organizației și ratificând convențiile elaborate de conferință.

Sub titlul „Opera îndeplinită de Organizația permanentă a muncii“, autorul trece în revistă sesiunile conferinței internaționale a muncii din 1919 și 1922 descrie activitatea variată a Biroului internațional al muncii, anchetele sale, misiunile, munca de împărțirea a informațiilor prin diverse mijloace, și mai ales prin numeroase publicații.

Lucrarea e însoțită și de o colecție utilă de texte ca: Pactul Societății Națiunilor, Partea XIII a tratatului dela Versailles, relative la muncă și deciziile celor patru dintâu ședințe ale conferinței.

V. R.

*

Guillaume de Jerphanion S. I. *Le Calice d' Antioche*. Un vol. în 8, 176 pag. 50 fig., 20 planșe în afară de text. Prețul 1½ dolari. Roma 1926.

Este o splendidă monografie în jurul renumitului *Potir din Antiochia*, fixându-i data probabilă și înlocuind teoriile lui Dr. Eisen, a cărui carte este aproape inaccesibilă, vânzându-se cu 175 dolari.

Numeroasele chestiuni de arheologie, de iconografie și de simbolism creștin, bogata ilustrațiune ce împodobește volumul, precum și vasta erudiție și finul discernământ critic al autorului, fac din aceasta nouă publicațiune din „*Orientalia Christiana*” un mic capdeoperă.

*

Th. Mainage, O. P., *Immortalité*. Paris. 1926, în 12, prețul pentru streini 9 franci. Istoria lumilor, istoria religiunilor, psihologia umană cu dorința după absoluta dreptate imposibilă pe pământ, scrutări prin metapsihică, prin conștiința omenească și argumentele logice în favorul nemuririi iată pe scurt repertoriul chestiunilor tratate cu deplină competență de ilustrul domenician.

*

Dom. Louismet, *Initiation mystique*. Paris. 1926, în 18, prețul pentru streini 10 franci. Marele talent al părintelui Louismet a fost pus la încercare în acest nou volum după atâtea altele, primite toate cu deosebită simpatie. Este o minunată explicare a „Cântării Cântărilor” așa cum a crezut-o totdeauna Biserica, așa cum au tălmăcit-o inspirații întâielor veacuri creștine.

Evanghelia singură este totdeauna sigură, totdeauna adevărată, totdeauna unică și totdeauna asemenea șieși.

Rousseau.

CRONICA.

Manifestul Regelui. *Către poporul român la începutul războiului pentru întregirea neamului (14/27 Aug. 1916).*

Români,

Războiul care de doi ani a încins tot mai strâns hotarele noastre, a zdruncinat adânc vechiul așezământ al Europei și a invederat că pentru viitor numai pe temeiul național se poate asigura viața pașnică a popoarelor.

Pentru Neamul nostru el a adus ziua așteptată de vecuri de conștiința națională, ziua unirii lui.

După vremuri îndelungate de nenorociri și de grele încercări înaintașii noștri au reușit să întemeieze Statul Român prin unirea Principatelor, prin războiul independenței prin munca lor neobosită pentru renașterea națională.

Astăzi ne este dat nouă să întregim opera lor închegând pentru totdeauna ceea ce Mihai Viteazul a înfăptuit numai pentru o clipă: Unirea Românilor de pe cele două părți ale Carpaților.

De noi atârnă să scăpăm de sub stăpânirea străină pe frații noștri de peste munți și din plaiurile Bucovinei, unde Ștefan cel Mare doarme somnul lui de veci.

În noi în virtuțile și vitejia noastră stă putința de a le reda dreptul ca într-o Românie întregită și liberă, dela Tisa până la Mare să propășească în pace, potrivit destinelor și aspirațiunilor gîntei noastre.

Români,

Insuflețiți de datoria sjântă ce ni se impune, hotărîți să înfruntăm cu bărbăție toate jertfele legate de un crâncen război, pornim la luptă cu avântul puternic al unui popor care are credința neclintită în menirea lui.

Ne vor răsplăti roadele glorioase ale izbândeii.

Cu Dumnezeu înaintea!

FERDINAND.

Intâiul deceniu. Ziua de Sfântă Măria-mare 1916.. Intâiul deceniu dela cea mai însemnată dată din istoria întregului românism... E mult de-a-tunci, e puțin?

Zece ani, în istoria unui popor sunt o clipă; zece ani în viața unui om pot fi cât o viață întreabă, când ei sunt grei de evenimente

Cine dintre cei ce au trecut prin războiul mondial n'au trăit într'un an eât altădată în zece? Cine, după război, a rămas cu sufletul în liniștea vremilor de pace? Cine a scăpat de valurile evenimentelor al căror părtaș a fost, și de cele ridicate de noua viață de după război?

S'a trăit intensiv în acești zece ani, s'a trăit cu încordarea tuturor nervilor. Sbuuciumul nu s'a alinat și nu se va alina încă. Ahea ne dăm seama că am trecut pragul unei noue vieți de care însetăm cu toții, și care nu se mai arată.

Privind înapoi în acest deceniu ce se închide, avem impresia că am trăit enorm de mult, că suntem de când lumea, atât de multe, de mari, de neobișnuite sunt evenimentele prin cari am trecut, și cari ne-au răpit, fiecare în parte, întreg gândul, toată simțirea, pe noi întregi...

Dar după numărătoare sunt numai zece ani de când neamul românesc, prin ramura lui liberă, s'a hotărît să deschidă noua epocă a românismului, o nouă eră a latinității dela Carpați și dela Dunăre.

În istoria națională ziua de Sfântă Măria-mare 1916 va rămâne însemnată cu slove de luceferi. Regele, care a declarat războiul va fi pomenit în istorie ca un nou întemeiator de țară. Armata, poporul, care a adus biruința, prin jertfirea sutelor de mii de vieți, vor rămânea ctitorii de veci ai României Mari.

Încă n'au început cântecele, nici legendele, cari să glorifice suprema stră-

danie a unui neam către libertatea deplină. Dar ele se vor naște; vor crește din neguri și vor păstra nemuririi faptele eroilor, lacrimile sfinte ale mamelor, suferințele de mucenici ale unui popor întreg. Și, între albele umbre ale eroilor celor bătrâni, cari prin veacuri au nizuit la aceeaș țință, va veni popor nou, multime mare foarte, care să străjuiască din cadrele vecinicii la drumurile viitoare ale neamului, pildă, cu povăța, cu atingerea imaterială, cu cufundarea pomenirii lor în sufletul colectiv al neamului.

În înțelestarea împărățiilor mari și a popoarelor puternice, în mijlocul răsturnărilor catastrofale și a nouilor creații, în lama asurzitoare a tuturor instinctelor și patimilor, poporul român, mic și singur, cu trupul sfâșiat în bucăți, a avut curajul să creadă, că i-a bătut ceasul învierii, a avut suveranul dispreț al morții pentru a încerca o nouă viață.

Și, cu primejdia de-a pierde și ce-a avut, a apăsât în cumpăna sortii întreaga lui voință și dor de libertate, tot greul instinctului vital, care porunceea drumuri nou, cadre largi de viață în cari să poată înflori în toată splendoarea și puterile sufletului său național, sămănând o grădiniță nouă între acele mai mari, mai vechi ale altor popoare.

Dreptul său la o viață nouă și liberă și l'a înscris în cartea destinelor, prin însași voința lui de-a încerca realizarea minunii. Curajul său disprețitor de moarte, l'a îndibat vrednic de acea nouă viață.

Nici lumea nici soarta, nici el însuși nu și-ar fi iertat în veci, dacă nu deschidea cu braț hotărât poarta de aramă care ascunde viitorul.

Dacă din războiul mondial românismul ar fi eșit înfrânt, tot ar fi fost un câștig neasemănat mai mare decât.

-dacă nu ar fi cutezat să-și hotărască soarta.

Vorbe zadarnice, jeluiri de babe, mentalitate de minori ori de ramoliți ofer toți aceia bari se mai trudesc se afle dacă am fost pregătiți ori ba pentru unire, și fac silogisme pentru a arăta cum ar fi fost mai ușor să ajungem unde suntem azi

Esențialul, siugurul lucru de preț este că sufletul național nu ne-a dat de minciună, că el a simțit porunca vremii, — și vremea nu o creiem noi și n'o putem avea decât atunci când ea ni se dă și a cutezat să asculte porunca.

Prinși în marile fiamântăți, în puternicile nisuiți de-a și păstra ce am câștigat, — căci nu e vorba de-o pradă ci de un drept dintre cele mai sfinte, de o nouă individualitate națională încheată în Statul ei — noi, luptătorii de azi, luptători de eri, nici nu ne putem da seama în întregime de vremile mari pe cari le purtăm pe umeri, sub cari gemem adeseori, dar de cari ar fi dorit să se învredicească atâtea rânduri de strămoși.

Noi primim și dăm lovituri, adeseori cu înverșunare, dar știm cu toții, din toate tabelele politice, că nu ni le dăm ca dușmani, ci ca luptători pentru mai binele pe care-l dorim țării noastre noi, și neamului abea ajuns sub un singur acoperiș. Obiectivul luptelor noastre e distrugerea germenilor celor răi ai vieții naționale, ai vieții publice, pentru a putea clădi solid pe temelii solide puse de cei ce s'au jertfit pentru ideal.

Dar în umbra și sub scutul nizuințelor și sbuciumărilor noastre crește, crește în tihnă și pace o generație, care începe să înțeleagă, să simtă în toată măreția ei, minunea înfăptuită. Și din pătrunderea marei realități vor naște noi energii naționale, mai adânci, mai vișuroase, mai românești.

Și patria se va întări din an în an

și din veac în veac cu strădania, tot mai clară în scopuri, totmai hotărâtă în creație, a generațiilor care se vor succeda.

I AGĂRBI, EANU

Adunarea Generală a Reuniunii de Misiuni În 2 Septembrie cor. Reuniunea Arhidiecezană de Misiuni Sfinte și-a ținut la Blaj adunarea generală. Fără fast, fără sgomot, în liniște și pioasă solemnitate, cum îi este și activitatea R. M. a evidențiat odată mai mult marele gol ce-l umple în sânul Bisericii noastre și dumnezeasca sa menire de a însufleți credința și de-a-i ațâța operositatea printre bunii noștri credincioși.

Numărul mare de misiuni ținute (74), numărul extraordinar de mare de mărturisiri și cuminecări înregistrate, frumoasele amintiri, cu cari s'au inapoiat totdeauna misionarii și de cari rămâneau ca imbalzamați credincioșii, semnele tot mai limpezi ale unei reînvieri religioase în popor, interesul crescând în preoțime pentru activitatea Reuniunii, amintite toate în raportul comitetului central sunt indicii sigure de munca depusă de cea mai folositoare reuniune a Arhidiecezei.

Introducerea Exercițiilor Spirituale obligatorii pentru preoțime stăruitor cerute de R. M. au umplut de bucurie întreg clerul; tot așa repartizarea pe districte protopopești a misiunilor (3 anual într'un protopopiat).

Dorim R. M. statornicie în rodnică sa activitate. C. C.

Învățătorii. Ultimele congrese regionale și generale ale învățătorilor au fost un prilej mai mult să se etaleze mizeria zdrențuită a bietilor oameni, pe cari nu-i mai aude nimeni, pe cari, azi-măine, nu-i va mai putea auzi nimeni, le va slei și glasul de atât strigat în pustiu. Și totuși ei

sunt făuritori de suferințe pentru generația viitorimii, ei luptători în întunecata ceață dela sate, ei cari adâncesc. În apropierea bisericii, temeiurile măreței clădiri naționale, temeliile patriei. Nu-i mai ascultă nimeni! Constează prea puțin în politică, mai puțin în cele economice, nimic în viața de bancă Cantitate neglijabilă!

Sufletul, de care se îngrijesc ei, sufletul copiilor, mai ales al celor de țărani, este o prea mică lume, de cât să merite să se îngrijească de el dascălii destoinici, mulțumiți, idealști. Trebuie creată o turmă de animale omeneste, pe cari să le poți exploata după cuviință, nu cumva prea multa învățătură să le strice judecata și să le poată cândva trece prin minte, că și ei sunt cetățeni egali îndreptățiți ai unei țări, în care poate face milioane și milioane toată plevușca de samsari streini, iar Românii, cari și-au închegat țara mare și frumoasă, se pot hrăni din ce produce teribilul gunoi sufletesc — *ignoranța*. Să nu se uite însă că aceasta este cea mai potrivită însămânțare a germeilor de disordine și de anahie.

S'a cercat desbinarea celor doi factori hotărâtori ai progresului și ai buneistării dela sate, s'a separat scoala de altar și s'a ajuns la un început de nenorocire națională. Barem de s'ar ști reveni, până mai este încă vreme!

Germania în Ligă. Un eveniment istoric. Fostul vrăjmaș intră în familia învingătorilor. Se șterge astfel ultima urmă din tratatele care vorbeau încă de statele învingătoare și învinse. Europa nu mai cunoaște două feluri de state. Din nenorocire toate țările europene sunt învinse de forța covârșitoare a surului depozitat din naivitatea oamenilor de stat europeni, în pivnițele tezaururilor americane.

Reducerea dureroasă la acelaș numitor al sărăciei a făcut posibilă in-

trarea Germaniei în Societatea Națiunilor. Nu se obișnuiește a se ridica arcuiri de triumf în Geneva. Fiindcă nu este atmosferă de sărbătoare acolo. Noul venit a fost primit cu aplauze.

Suntem după 12 ani, la sfârșitul unei lungi și grele etape.

La masa la care se servesc încă resturile războiului, — o masă frugală și aproape monahală — nu știm ce va roade Germania. Dar în orice caz va trebui să roadă și ea unul fiindcă oamenii săraci, la mese slab-garnisite împart voios puținul. Și a rămas tare puțin de împărțit.

Germania în fine a recăpătat locul ei în frontul statelor mari. Ce va urma se poate lesne prevedea. Imediat unul sau două mandate. Cine știe poate fără să vrea Primo de Rivera a deschis vorba în folosul Germaniei.

Liga Națiunilor capătă încă un suport și prinde de minune în perioada creșterii.

Țăranul: mare dușman al comunismului. De câțva timp sosesc știri din ce în ce mai alarmante asupra unor grave turburări ce au început în Uniunea Sovietelor Ruse. Mulți se întreabă dacă aceste evenimente nu vor aduce prăbușirea revoluției comuniste și reîntronizarea unui regim burghez pregătit de refugiații ruși cu sprijinul elementelor conservatoare ce se mai găsesc în fostul imperiu țarist.

Lupta ce se duce acum în Rusia nu este încă o luptă contra regimului comunist, — nu este o luptă de principii sau program — ci o divergență între două principii de tactică comunistă — între comuniștii moderați — și extremiștii. Deci indiferent de grupul ce va eși învingător — în Rusia tot regim comunist vom avea.

Nu asistăm așa dar, la adevărata luptă ce ar putea aduce prăbușirea

actualului regim; cel mult la prelu-
diul ei.

Paralel cu această acțiune se des-
fășură din ce în ce mai vizibil, o
luptă surdă între actualul regim — și
țărănul rus. Acesta este adevăratul
pericol al comunismului și în mare
parte numai datorită lui nu avem re-
gimul comunist definitiv fixat în Rusia.

*

Între individualismul țărănului rus
și comunismul guvernului sovietic a
fost un veșnic desacord. Cu toată
dorința și cu toate măsurile luate de
soviete, țărănul rus nu a fost și nici
nu va putea deveni comunist.

Din primele zile ale revoluției, co-
muniștii au fost nevoiți să facă ne-
conținute concesii, totuși sunt încă
lucruri care apasă greu asupra țăra-
nului rus, provocând veșnice nemul-
țumiri.

În primul rând sunt impozitele, în
majoritatea lor ilegale, care apasă
asupra țăranilor deoarece sunt la
discreția sovietelor locale, față de
care guvernul central nu este în mă-
sură să-i apere — deoarece nu este
ascultat.

Monopolul comerțului exterior nu
a avut alt rezultat decât că la sate
nu mai ajunge nimic. Lipsește za-
hărul, chibritul, sarea, petrolul, etc.

În special măsura prin care guver-
nul central operește de a se alege
forma de utilizarea pământului pro-
voacă cele mai mari nemulțumiri și
formează punctul esențial al desacor-
dului între țărani și guvernul sovietic.

Lupta ce o duc țărani este pentru
a căpăta deplina și întreaga libertate
de a se guverna în ambientul unei
economii locale și libertatea întregă
de dezvoltarea gospodăriilor într'o di-
rectivă de individualism și în ideea
unei proprietăți private absolute.

După o experiență de câțiva ani
văzând că în contra acestor tendințe

nu se poate lupta cu măsuri tran-
zitorii au recurs la maniera forte.

Reușita acestei lupte surde ce se
duce de către pătura țărănească din
Rusia contra regimului sovietic de
câțiva ani de zile, depinde de con-
știința drepturilor ei încălcate prin
opresiune și teroare și de puterea ei
de organizare, iar durata și falimentul
revoluției comuniste depinde de ra-
portul între această mișcare — de a
cărei reușită de fapt nu ne îndoiim —
și aceea ce o imprimă guvernării
Uniunii Sovietelor Ruse — spre o
revoluție mondială. (Pl.)

**Suspendarea serviciilor religioase
în Mexic.** Tratatule pentru reali-
zarea unei înțelegeri între reprezen-
tanții episcopatului și președintele
Calles, au eșuat. Episcopatul a decis
să mențină suspendarea serviciilor
religioase și să continue interdicul.

**Congresul profesorilor de geo-
grafie ținut la Sighetul Marmației.**
În sala festivă a prefecturii din
Sighetul Marmației s'a ținut congresul
profesorilor de geografie din țară, sub
președinția d-lui S. Mehedi. ți, profesor
universitar.

D. prof. G. Vornicu își desvol-
tă comunicarea: »Scurtă privire asu-
pra Maramureșului, în genere«.

Spune că Maramureșul de astăzi,
este numai a treia parte din ceea ce
era înainte de război. două părți din
județ, fiind atribuite cehoslovacilor.
Ținutul acesta, încujurat din toate
părțile de munți, cu râuri și văi fru-
moase, a avut individualitatea sa geo-
grafică. Vorbește despre bogățiile sale:
păduri, mine vite și despre clima ținu-
tului.

Ținutul era populat destul, încă din
epoca dacică, populație care ulterior,
când Traian a ocupat Dacia, s'a îndeșit
prin refugiul aci al dacilor mai intransi-
genți. Mai târziu, când Aurelian s'a

retras peste Dunăre, o parte din cei părăsiți de el, a venit în Maramureș, așa că a fost un surplus de populație care s'a întins spre nord, unde și astăzi se găesc urme de urme și numiri românești. De aci au plecat Voevozii cari au întemeiat Moldova.

În părțile maramureșene, influința maghiară a fost aproape nulă, din cauza densității elementului românesc, iar ungurii au fost siliți să recunoască pe domnitorii de aci ai românilor. Au avut drepturi politice, erau unii care posedau averi, formându-se aci, o tradiție și o viață caracteristică românească. Toți aceștia s'au socotit, în tot timpul, boeri și li caracteriza o neasemuită mândrie națională. Și astăzi, țăranul maramureșean, când vorbește de nevasta sa, îi spune: »boreasa« (boer boerească), iar copiii lor zice »coconi«.

În părțile acestea elementele străine sunt de dată recentă.

Describe în colorii negre starea de astăzi, datorită numai infiltrării acestor elemente.

D. prof. dr. Dermer își dezvoltă comunicarea: »Din grografia economică a Maramureșului«.

Spune că producția principală a județului, sunt vitele care se expoartă în țările limitrofe.

Vorbește despre slaba producție de cereale, din care cauză, acestea se aduc din alte părți.

În schimb, subsolul este bogat în minerale: aur, (Baia Totuș din Budești) sare (la Coștini și Șugătag), plumb, zinc. Ape minerale la tot pasul, pentru băut și pentru oi. Ca industrie se găsesc 21 fabrici pentru prefacerea lemnului, 2 pentru prelucrarea pieilor, etc.

D. Bergheanu, consilier agricol. Își citește comunicarea: »Maramureșul actual din punct de vedere agricol și social«.

În Maramureș populația e săracă, din cauză că agoniseala ei s'a putut

răpi de ori cine, Dă exemplul composorului din Vișăul de-sus, unde se fac eforturi uriașe ca, în stil mare pământul românesc să trească în folosița lui Grödel. Creșterea vitelor este grav compromisă prin înstrăinarea munților de pășune, altădată în mâini românești.

Evreii (15 la sută din populație) dețin 52 munți, iar restul de 85 la sută — celelalte naționalități la un loc — dețin 51 munți. La pășune procentul e și mai mare.

Proprietățile mai mari de 100 pozoane: 117 sunt evrești, iar 8 sunt ale tuturor celorlalți.

În Maramureș, o bună parte din populația românească se hrănește cu pâine din făină de ovăz.

Alcoolul roade adânc sănătatea atât de subredă, a țăranului.

La oraș totul este în mâini străine.

Naționalizarea costumului în Italia. Cu toate că »dusele« este absorbit în prezent de campania, pe care a început-o spre a spori producția Italiei și a micșora importul, a mai găsit timp să se ocupe și de problema hainelor doamnelor. În consecință, a fondat o ligă »a naționalizării costumului feminin« - ligă a cărei președinție a fost primită de Regina Italiei.

A naționaliza costumul feminin înseamnă în primul rând îmbunătățirea balanței deficitarea a comerțului italian — de oarece prin aceasta naționalizare se va crea o modă exclusiv italiană, care să permită elegantelor pe la Roma, sau dela Milan, să nu mai cumpere modele de la croitori străini, și nici să nu mai aducă stoffe din străinătate.

Dar naționalizarea mai înseamnă și salvarea femeii italiene de valul de imoralitate care bântuie acum în Europa și America. Noua ligă înțelege să impună vesminte caste și ample,

cari vor drapa femeea de la gât până la glesne.

D-na Gallenga, o desenatoarea cunoscută la Roma, a propus comitetului ligii, câteva modele noi, cari au fost primite cu entuziasm. Modelele acestea sunt un fel de mantii preoțești și însăși creatoarea lor le-a botezat: »mantia Bonifaciu al VIII-lea« și rochia »Monna Vanna«.

Printre misionari. Sunt neînchipuite sacrificiile acestor eroi ai credinței, imens și binele înfăptuit în mijlocul fraților noștri mai mici, între păgâni predicând pe Hristos și bună-tatea iubirii de oameni. Strebatoarea pustiurii arse și câmpiile de ghiață, pătrund în jungle încă nevăzute de albi și urcă prăpăstioasele culmi ale celor mai inaccesibile puncte de pe glob — săraci, uitați, necunoscuți și prigonți până la sânge de cei căror vreau să le vorbească de pace, de iubire, de Dumnezeu. La S. Congregație de Propaganda Fide în Roma vin zilnic rapoarte amănunțite despre activitatea, despre viața, despre suferințele lor. Coloratura generală este aceeași: suntem preapuțini pentru atâtă seceriș... Nu arareori știri, cari streat în lume din regiuni asupra cărora diplomația mondială nu vrea să-și arunce privirea, nici liga națiunilor, sunt știrile transmise

de prefecturile apostolice din misiunile catolice. Și nu arareori aceste știri sunt însoțite de dureroase strigăte după ajutor pentru bieții păgâni. Iată d. p. ce scrie recent un misionar din China, R. P. Deronineau: »Am trecut printr'o perioadă extrem de aspră. Foametea a fost înspăimântătoare. În momentul acesta încep însă să se coacă cerealele de primăvară, întâlnim mai puține cadavre, însă anul trecut, din Octomvrie până în Martie, mizeria era de nedescris. După o statistică au murit de foame anul trecut mai bine de 500,000 de inși. În anul acesta vor pieri probabil mai mulți, pentrucă pe urma privațiunilor nesfârșite organismele sunt anemiate, iar variola și febra tifoidă a și început epidemic, secerând familii întregi. Unul dintre părinții misionari chinezi a murit de tifos. În Februarie și Martie, din cauza frigului, muriau înfomețați ca muștele. La 15 Februarie plecai de aci la un confrate, cale de două zile; pe drum am întâlnit 23 de cadavre, iar morminte de amândouă laturile, cu sutele; trupurile însă erau îngropate în prupă puțin adânc, mai bine de jumătate erau devorate de lupi și de câini. Un creștin ce făcuse acelaș drum două zile mai înainte numărase 15 cadavre. E înspăimântător.«